ଏକଟଙ୍କା

Digitized by srujanika@gmail.com

ନବମାଳିକା

ସମ୍ପାଦକ—ଶ୍ରୀ କୃଷ୍ଣବିହାରୀ ଦାଶ ଏମ୍. ଏ.

Digitized by srujanika@gmail.com

ପ୍ରକାଶକ:—

ଶ୍ରୀ ଅନନ୍ତ ତ୍ରିପାଠୀ ଶର୍ମା

ଭଦ୍ରପୁର

ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ—୧୦୦୦

୧୯୫୩

ସୂଚୀ

	ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧	ଲଙ୍କା ଲକ୍ଷ୍ମୀ	୧
୨	ମାନସତୀର୍ଥ	୪
୩	ସେନାପତି ଚନ୍ଦ୍ରସିଂ	୧୨
୪	ବାପୁଜୀଙ୍କ ଅନୁରୋଧ	୧୬
୫	ଭଦ୍ରା ଓ ଚଣ୍ଡାଳ	୧୮
୬	ମୀର୍ ମାହ୍‌ମୁଦ୍ ସେର୍‌ଓ୍ୱାନୀ	୨୦
୭	ଶିରାଜଙ୍କ ଗର୍ବ	୨୩
୮	ମହାତ୍ମା ଗାଲବ	୨୬
୯	ସଂସାର ଜଗତ	୨୭
୧୦	ଝିଙ୍ଗୁରୀ ଭଳି ପାନବୃନ୍ଦ	୩୧
୧୧	ବୀରପତ୍ନୀ	୩୬
୧୨	ବନ୍ଦ୍ୟାଘ୍ନ ମଙ୍ଗଳ ପିଣ୍ଡ	୪୦
୧୩	ଗୋହୃଷ୍ଟିକର	୪୪
୧୪	ବୀର ଜନନୀ	୪୭
୧୫	ଜ୍ଞାନର ଗୌରବ	୪୯
୧୬	ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ	୫୨
୧୭	ପ୍ରତୀକାର	୫୫
୧୮	ଭକ୍ତଦାସ	୫୮
୧୯	ଗରିବର ଭଗବାନ୍	୬୨
୨୦	ସୂଚନା	୧-୧୦

Digitized by srujanika@gmail.com

ଉତ୍ସର୍ଗ

ଯାଅଁ ଗନ୍ଧର୍ବର ଭବ ଥିଲ ନବ ସ୍ୱପନ
ଯାହା ମେନକାକୁ ଅସ୍ପୃହଣ ନେଲରେ ତପନା ।
ଗଳାମାଳା ଭଟର ମନ୍ଦ୍ରାଧ ଗାନ ଗାୟଣ
ଭୂପଟ୍ଟରେ ଦାଏ ଖାନ୍ଦୁଆ ଓଠରେ ସାହାଣ ।
ଚଲଣ ଧୋଡ଼ାରେ ଦପି ଜୁଟେ ଅଗ ଅପନେ
ବାସୁକର କିଷ ଥବର ନୂପୁର ଶାସନ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଥିଲେ ଠମା ଜେମା ମାମା କ୍ରମ ଛଇକ
ଧାଇଁଥିଲେ ଧୂଣୀ ଘଦ ଦେ ବଥା ଘାଇକ ।
ବପଟୀଗ ଅତଗ ନୃତ୍ୟ ବପଟର ମୂରର
ସ୍ୱର୍ଗ ନାହାର ଶସ୍ୟାଏ ଦେଖ ଧରନ୍ତ ।
ଘଡ଼ିଲା ଅରେ ଜୟନ୍ତି ବଜନ ମୃତ୍ୟୁଘ
ଦୋଲିରଥ ପେଟର ଟଳ ଉଗଳ କୃଷ୍ଣଘ ।

ମାଧଲର ଧାରେ ଯାଅଁ ସଇଁଥିଲ ଓଁ ଘମ
ନାସାରେ ଗନ୍ଧର ସପ୍ତ ବଟେ କ୍ରମ ଜୟରେ ।
ଦପିଗଲେ ଅଙ୍ଗ, ସ୍ୱର୍ଗରେ ଯଦ୍ୟୁଅ ଯେ
ଅଁ କଲେ ଝୋଭ, ସଗିଲେ ଅଗ୍ନି ସବଳେ ।
ଚେନ୍ଦ୍ରେ ସେରେ କ୍ରମେ ଥିଲ ଶଜରେ ଟଙ୍କ ଏଡଟେର
ଭକ୍ତନ ମତନ ମଦ୍ମା ଗୋଷ୍ଠେ ଏଡରେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେଉଁ ସ୍ୱପନ ତୁମେ ଦେଖିଥିଲ ସଖି ପ୍ରୀତ
ସତ୍ୟ ଅଙ୍କିଥିଲ ଆଣି ତ ନ ଥିଲ ଅଦ୍ଭୁତ ।
ସ୍ୱର୍ଗର ସେନେ ନେତ୍ରୁ କ ଲେପଥିବ ସ୍ୱପ୍ନର
ସ୍ପର୍ଶ ମତେ ନାହିଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ସଙ୍ଗୀତ ।
ନାହିଁ ଧର ତୁମ ଦେଖି ତୁମେ ଅଜେ ଭାବନା
ଆଜ ଶାସ୍ତ କି ଗାହିଁ ମୋ ବନ୍ଧୁତା ମନନ୍ ।
ଏତେ କି ପିଉ ସେ ଏତେ ଯାତ ବଳ ବଳରା
ତୁମ୍ଭ ବଶିବ୍ର ଲଭ ଫଳ "ନବମାଳିକା" ।

ତା ୨୪-୮-୪୧ }
ଶାନ୍ତିନିକେତନ }

କୁଞ୍ଜବିହାରୀ ଦାଶ

Digitized by srujanika@gmail.com

ମୁଖବନ୍ଧ

ମୋ ଜାତିର ଏକ ବସ୍ତ୍ରହୀନ କଙ୍କାଳ ଭଗ୍ନାଙ୍ଗକୁ ଯେତେବେଳେ ଦେଖେ, ଅସ୍ପୃଶ୍ୟର ନିଷ୍ଠୁର, ବେକାରୀ ଅଭାବ ଅନୀତି, ଧର୍ଷଣର ସାହୁକାର, ଅର୍ଥଲୋଭୀ ବ୍ୟବସାୟୀ, ସୁବିଧାବାଦୀ ନେତା, ମାଫିଆଗୋଷ୍ଠୀ ସାମନ୍ତବାଦୀଙ୍କୁ ଯେତେବେଳେ ଦେଖେ, ସେତେବେଳେ ମୋ ମନରେ ଜାଗେ ବିପ୍ଳବ । ଏ ସମାଜରେ ବହୁତ କିଛି ଲେଖି ଯାଇଛି ଲେଖିଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । କିନ୍ତୁ ସମୟ ଓ ସାମର୍ଥ୍ୟର ଅଭାବ ଏ ଜାତିର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଚିତ୍ରଣରେ ଅଧା ଅଟକି ଯାଇଛି; ଅନେକ ଅଛି । ମୋ ଜୀବନର ଏକା ଭରସା ତରୁଣ ତରୁଣୀମାନଙ୍କ ଅନ୍ତରରେ ଯେଉଁ ଅଗ୍ନି ଜାଳି ଦେବାପାଇଁ 'ଜାଗରଣୀ' ରେ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରିଅଛି । ଉତ୍କଳୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀର ସନ୍ତାନ ସେମାନେ; ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରନ୍ତୁ ନେତୃତ୍ୱାଣ ନେତା, ଚରିତ୍ରବାନ କଳାକାର, ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲେଖକ, ସତ୍ୟାନୁସନ୍ଧାନୀ ଗବେଷକ, ନିଃସ୍ୱାର୍ଥପର ସମାଜସେବୀ, ଧୁରନ୍ଧର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଏବଂ ସ୍ୱଚ୍ଛପ୍ରସିଦ୍ଧ କବି । ଶରତ୍ଚନ୍ଦ୍ର ଅମ୍ବେଦ୍କର, ଅରବିନ୍ଦ ଓ ବୁଦ୍ଧ ଆଦର୍ଶମାନଙ୍କରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ସେମାନେ ଉତ୍କଳରେ ଗତି କରନ୍ତୁ । ସ୍ୱଦେଶ ଉନ୍ନତିର ଉତ୍କର୍ଷସାଧନରେ ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନର ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱପ୍ନ । ଏମାନଙ୍କୁ ଉତ୍କଳର ଚେତନା ବର୍ତ୍ତମାନ, ଉତ୍କଳମାତାର ପବିତ୍ର ସ୍ୱପ୍ନ । ଏହା ଆଶା ଓ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଲେଖକଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦୁଇ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ 'ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ'ର ୪ ଗୋଟି ସଂସ୍କରଣ ଶେଷ ହେବାକୁ ଦେଖି ସ୍ୱରଗୀତ ଓ ଜଳ୍ପଚିତ୍ର ବୀରଗାଥା ଓ ଅତୀତ ଦେଶୀବଳର ତେଜ ଓ ଅଂଶ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ସଂକଳନ କରୁଥିଲି, ତାହା ମୁଦ୍ରିତ ହେଲା 'ନବମାଳିକା'ରେ । 'ନବମାଳିକା' ସେହି ଜୀବନ ଗଠନ ଲାଗି ଦେବ ପ୍ରେରଣା, ଦୁର୍ବଳ ଅସମାନର ଚେତନା ଜାଗ୍ରତ ଘଟାଉ, ଏ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନେଇ ଏହା ।

ଏ ପୁସ୍ତକର ମୁଦ୍ରଣଦାୟ ସହାୟକ ଭଲ ଭାବରେ ଶ୍ରୀଦାମୋଦର ମୈତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମାନ୍ ରଚନାବଳୀ ନାପ୍ତ । ସେଥିଲାଗି ମୁଁ ଧନ୍ୟବାଦାର୍ହ ।

ତା । ୧୫-୮-୫୧ }
ଭାପ୍ତିମହଳା }

ବ୍ରଜବିହାରୀ ଦାଶ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଲଙ୍କା ବିଜୟୀ

ଆପଣା ପାଦେ ଦୋଉଛ କ୍ଷୁଦ୍ରା ହୃଦୟେ ଅଛୁ ଶକ୍ତି,
ମରମ ତଳେ ଉଲ୍ଲାସ ମୋ ଜଗତେ ଅନୁରକ୍ତ ।
ଚଞ୍ଚଳ ଚରେ, ରଚେ ମୋର ସାହସ ବାଧ ବନ୍ଧ,
ଏହି କଳି ତ ଜେତା ଅଛ ? ସାଧିବ ସବୁ ଦର୍ପ ।
ଦୁର୍ଗମ ମୋ ଜୀବନ ପଥ, ଉପତ ଢାଳେ ବାଧୀ,
ସମ୍ଭାବେ ମୁଁ ଲଙ୍ଘାପୁ ଦେଖ ଉଦଧି ନାହିଁ ପକ୍ଷ ।
ସିଂହଦୁଆ ସିଂହପିଳ ମନେ ମୋ ନାହିଁ ଶଙ୍କା
ବର୍ଣ୍ଣ ଥାଅ, ଚୋରନ ବାଦ, ପିଦାନେ ପିଳା ଲଙ୍କା ।

ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ନାହିଁ ନତାପ୍ରବ ପଞ୍ଚ ସ୍ୱଜାତ ଦେଶର ପଣ୍ଡି,
ବିଜନ ଲଙ୍କେ ସିଂହାସନ ଅମତା ହେଲେ ଚାଳି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏଡେ କଥା କହୁଲେ ଧନେଶ ମଣିଷ ଏଥୁଁ ଯନ୍ତ୍ରା,
ଏହ ରାଜ୍ୟରେ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କ ମୁଁ ଖୁବ୍ ଖୁବ୍ ମୋ ପତ୍ନୀ ।
ଯଉନ ପଡ଼ି ଲୁଣ୍ଠନେ ଚାହେଁ ନନ୍ଦନ ସହେଲ,
ପାଦ ନାହିଁ ହେଁ ସିଂହାସନି ସେଥୁ ଓଠାଇ ଗଲେ ।
ଏବେଦଖ ହାତ ଭାବର ଠାରୁ ମନରେ ନାହିଁ ଶଙ୍କା,
ଚୋରଚୋର, ଚୋରଡ ବାନ୍ଧ ପିଲ୍ଲା ରେ ପିଠା ଲଙ୍କା ।

ଏତେ ଯେ ମୁହିଁ କହୁଲେ ରାଜା ଯେ କଥା ଅନ୍ତ ଏତ୍ୟ,
ଏନ୍ଥା ଏଥି ସୁଲକ୍ଷଣାଙ୍ଗୀ ଲଜ୍ଜା ଦେଖି ଉଦୟ ?
ମୁଣ୍ଡ ପଡ଼ିଁ ଥାଏ ନା ରହୁଁ ଦେବାଦେ ନାହିଁ ଛଡା,
ମର୍ଦ୍ଦନ ହାତେ ଗଡନଷ୍ଟିକ ଦେବାରେ ସହେଛ ବଡ଼ା ।
ବନ୍ଧାଏନା ସାଧବ ବୋଝ, ଧନଦ ଏ ସୂତ୍ର,
ଜନ୍ମିମାତ୍ରେ ସାଗର ବଡେ ମୁଖ ଭୂକମ୍ପ ମୁକ୍ତ ।
ଏଡିଡିଦେବା ଲପଡ ଧରେ ଜୀବନ ନାହିଁ ଏକା,
ଯୋଗ ରେ ପାଲ ବର୍ଣ୍ଣୋର ଗିବା ହେବ ପିବା ଲକ୍ଷ ।

ଚୋପାନି କଟେଠ ଲୁଣ୍ଡି ନମନେ ଦୋଗଡ ଲେଡ ନଡ଼ା,
ଲଢ଼ଗ ବଟେ ଥ ପ୍ରଜନ୍ମ ଭବେ ଦେଖିବ କ ଦୃପା ପୁତ୍ରୀ ;
ଶାଳୀଭଳ ଅନ୍ଧାରେ ଶୁଖା, ଝଡରେ ନାହିଁ ଜଳ,

Digitized by srujanika@gmail.com

ପାବକ ପନ୍ଥୁଁ ଏଉଛି ଜପି ·ହାଓ୍ବିନା ଅନ୍ଧ ବର୍ଣ୍ଣ ।
ଝଞ୍ଜା ମନେ ବଜାୟ ଦେଉଜ ଆଶାର ନାହିଁ ଅନ୍ତ,
ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ପଦ୍ମ ଝଲକ ଦେବା ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣ ଉଦ ଅସ୍ତ ।
ବୋଇଲ୍ ଭଟେ ପାରୁଳ ଗ୍ରହ ନାହିଁରେ ଆଉ ଶଙ୍କା,
ଝଞ୍ଜା କହେ ହଃଟେଡ ଦେବେ କାଳଧ୍ୱଂସୀ ଲଙ୍କା ।

ବୋଲନ୍ତୁ ଅପି ବର୍ଷେ କହେ ଯାଣି "ଜୟ ଯାନ୍ତ୍ର",
ବଠାରୁ ମନ୍ଦୁ ପଙ୍କର ଜପି ଯାଜାର ଦେଉ ଯନ୍ତ୍ର ।
ଯୁଟଙ୍କ ଅପେ ଝଟ ବେସନା ଝଞ୍ଜା କଲେ ଲକ୍ଷ୍ୟ,
ଭୂର୍ଯ୍ୟଶଙ୍କ ଗର୍ଜନରେ ଝଠଇ ପଳ୍ଲ ବକ୍ଷ ।
ଜୀବନ ଲାଗି ବସ୍ତାକ୍ତ ପିବା କପଟେ ଦିଏ ଉନ୍ମ,
ଛଟେକ ପଟେ ପୂର୍ବରେ କ ରଣ ଦେଁ ମଣେ ରଙ୍ଗ ?
ନାସ୍ତିକ ଭାବ ଯଷ ଫେନା ଝଞ୍ଜା ଭାଏ ତରଙ୍ଗା,
ଜୟ ହେ ଜୟ ସମ୍ରାଟ ବୋ ବଦେ ପଦେ ଲିଙ୍କା ।

ତା ୧୦।୩।୪୯—ବାଲେଶ୍ୱର

Digitized by srujanika@gmail.com

ମାନସ ତୀର୍ଥ

ବହୁଦିନେ ଦେଖାଛି   ମାନ ସରୋବର ଜଳ,
ଆଜି ନାହିଁ ଦେଖେ   ସବୁ ଜନ ନିର୍ମଳ
ସବୁ ଜନ ନିର୍ମଳ
ଭରିଛି ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଅଜିନ ମାନସ ଜଳ ।

ଝଟେ ସେନାପତି ଏଇଠାରେ ଚାଲି ହାଣି,
ବୋଷିର ମନ୍ତ୍ରୀ "ହର ଶଙ୍କର ସାଥି"
ଶୁଣୁ ସକଳ ଦୂତ
ଦଶିର୍ ଢଳେନ ସ୍ୱପନ ଭରେ 'ସତ'।।

ଗଙ୍ଗା ଯମୁନା ନର୍ମଦା ଗୋଦାବରୀ
ପୁଷ୍କର ଆଉ ପ୍ରୟାଗ ସଙ୍ଗମେ ସବୁ
କୃଷ୍ଣ କାବେରୀ ଅଶିର ଦେଖିଲ ପାରି
ପୁଣ୍ୟଭୂମି ଭାରତ ଦେଶ ନାହିଁ, ତୀର୍ଥ ନାହିଁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପାଞ୍ଚ ଧନ ହାସ ଅଛି

ମଥା ନତ କରି ଉଡାରି ତୋଳନ୍ତ "ସ୍ୱାମୀ
ମାନ ସରୋବର ଜଳ ମୁଁ ପାଇବ ବାଳୁଁ ?"
ଅଦ୍ଭୁତ ମୂର୍ତ୍ତି ହାସ୍ୟ ଗଳଣି ନଭ
ସ୍ୱତଃ ଛନ୍ଦେ ଧୀରେ ବାହୁ ତାଟି ସ୍ୱଳ୍ପିତ

ସ୍ୱର୍ଗ୍ୟନ୍ତୁ ନେଉଁ ଉତ୍ତ

ଧୀରେ ଗମ୍ଭୀରେ ଅନ୍ଧାରେ ଯଦାତ
ମାନସରୋବର ଜଳ
ଅଣି କି ପାଇବ
ଅଳ୍ପ କଥ ଧନ୍ୟସବେ ?
ଅନ୍ୟର ପ୍ରାଣେ
ଚମକଣ୍ ଅଟେ
ସଜ୍ୟା ପ୍ରାଣର ଆଶା

ଅଭିନ୍ନ ପ୍ରାଣେ ଜନତା ଅଦ୍ଭୁତ ଗୃହିଁ,
ସ୍ୱାପର ଶବ୍ଦ ନାହିଁ,
ଅନ୍ତରେ ଅଧରେ ରୁଞ୍ଜ ହୋଇକୁ ଗଡା ।
ମାନବର ଅବସାନ
ସ୍ୱାଭିବ ଅନନ୍ତ ବାଦ୍ୟଧ୍ୱନି ଉଦ୍‌ମାନ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ନବବରଷ ସେ ଅଞ୍ଜଳି ସ୍ନିଗ୍ଧ ଫୁଲ,
ଗୋଟିଏ ଚିହ୍ନ ଅଛି ନାହିଁ ଏବେ ନାହିଁ ।

ଚଇତ୍ରର ବସନ୍ତ, ଅମଳ ଜ୍ୟୋଛନାର ହାସ,
ହସ ମୁହିଁ ନବ ଯଉବନର ଉଲ୍ଲାସ ।

ଛୁଟିଲ କୁମାରୀ ନୟନେ ଗାରି ହସ,
ମଧୁଲଗନରେ ଅଧର ଶାଣିତ ବର ।

ଘର ସଂପାଖ ତୋଳିବ ଶ୍ରୀବ ଗମ୍ଭୀରେ ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି,
ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ଦେ, ମୋହନ ସ୍ୱପ୍ନରେ ନେତ୍ର ନାହିଁ ।

ମାନବ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଅମୃତ ଆଣି ଦେଇ,
ଅସ୍ଥିର ଗାବ ଭେଟି ମୁଁ ଜଗଲ ସଙ୍ଗ ।

ଖଣ୍ଡାଓ ରହିଁ ଜାତ ହେଲ ସେଇଠେ ମନେ,
ନଦୀରେ ତା ସ୍ୱଚ୍ଛଳ ମୂର୍ଚ୍ଛନା ଏଇ କଣ୍ଠେ ।

ଢଳଢଳ ବା ଚଞ୍ଚଳ ତରଳତା ସ୍ପର୍ଶ ନାଚେ,
ଢଳଢଳ ବା କୁହୁଳି ଅଧର ଓ ପାଏ ଅଟେ ?

କୁମାରୀ ସମ୍ଭାବ ନେବି
ଅନ୍ତରରେ ନେଇଲେ ସଙ୍ଗୀତ ଦେଲେ ଟେକ ।

ଚାଙ୍କୁଳ ଶଙ୍କା ଖିଦ୍ରଷ୍ଟା କୁମାରୀ ପାଖେ,
ରଙ୍ଗ ନମ୍ରତାଲିଙ୍ଗ ଅନୁଭବ ତାଅ ପାଟେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଝଙ୍କୃତ ଝିଲ୍ଲୀ ତାନତେନର ଅତେର ଅଂଶେ,
କାନନର ଅନୁସ୍ୱନେ ।
ପତ୍ରେ ଚଳନ୍ତେ ନବୀନ ପଲ୍ଲବର ସାଥୀ,
ନବ ମଞ୍ଜରୀର ଉନ୍ମାଦନାରେ ମାତି ।
ଅଣିଷ୍ଟ କ ନାହିଁ କୁମାର ମାନସ ନଭ,
ସ୍ୱଳ ତନ୍ଦ୍ରାବେଶେ ପାଖୀ ଦେଖେ ଚେଉନ ଗାନ୍ଧ ।

ଅସ୍ଥିର ଗଭ ଝୋଳେ,
ଲୁଣିର ଝଅଟର ଚେଷ୍ଟିଲେ ଧୂଳାର ନପଟେ ।
ଗରଜର ତେଜେଇ ଘମଳ ଉଳାଳ ବାଲି,
ଲଂଘି ପର୍ବତ ବନ ପ୍ରାନ୍ତରକ ।
ନଗର ଜେଦାର ପ୍ରାନ୍ତର ଜନପଦ,
ଝଡ଼ର ଝଞ୍ଜେ ଧୂଳି ଉଛୁଟଏ ପଦ ।
ଦୁର୍ଗମ ପନ୍ଥ ବୃକ୍ଷଦନ ନଦୀର ସେତ,
ଅଣା ନାହିଁ ଅନ୍ତ ନେଲଣ ।
ଅଣା ନାହିଁ ଅବ ନାହିଁ

ଝିଙ୍କାରି ଉଠେ ସମ୍ବରିତା ଝଡେ ଗାଲ ।
ଅଷ ଉଠି ପାଏ ଦଞ୍ଚିପାଏ ଚେଳେବେ ଲୁଚି
ଅଭୂଜ ଏହା ଲତାଳ ଝୁଲେ ଧନ ମଲ୍ଲିକାଏ ଚୁମି ·
ଆହୁ ଡାକେନ ନାରି ଶବଦ ବଚନ "ଏହ,
ଅଣା ନାହିଁ ଅନ୍ତ ନାହିଁ ।"

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶାନ୍ତ ବନ୍ଧୁର ଝରଅ ଶଇଳ ଦ୍ୱାରେ,
କୁମାରେ ଅନାଇ ବୋଇଲ "ବାଘଝ ଅଛେ ।
ଚୋରୁବାର ଯାହା କ ଲଭୁ ତା'ପଛେ ଧାଇଁ ;
ଆଶା ନାହିଁ ଆଉ ନାହିଁ ।
ଉତ୍ତୁଙ୍ଗାଏ ଅତେ ରଥା ଫେନା ଧାର,
ଲଡ଼କାଳରେ ବୃକ୍ଷା ମୃତୁଣା ମାଳା ।
ପ୍ରସ୍ଫୁଟ ଗନ୍ଧର୍ବ ଛତ ଧାବୀର ଦଳ,
ପୁଷ୍ପଶ ପୁଞ୍ଜର   ଉଲୁଣ ଶୀତଳ
ଅନାଗେ ଲବଙ୍ଗ ବଳଭର, ଛଲ ଛଳ ।

ଉତ୍ପଳ କୁମାର—

ତୁମାଭଳ ତନ୍ତ୍ରୀଁ କାହ୍ନବୀ ଅପ ତନୁ,
ମାନ ପକ୍ଷେଶ୍ୱରର ବାରତା ଗାଓର ଲଭୁ ।
କନକ କାଗଜ କୋମଳ ପତ୍ରଗସ୍ଥି,
ତତନେ ଟେବାଳର କ୍ଷଣୀ ପକ୍ଷୀ ଅଥି ।
କ୍ଷଗିରଥୀ ତନ୍ତ୍ରୀଁ ଅଣି ଏ ଗାଧିର ଜଳ ;
"ନାହିଁ ନାହିଁ ନାହିଁ ସବୁ ଛପ ନାସ୍ତିଲ ।"

ଅଶାନ୍ତର ଚଳତେ କଅନ ପ୍ରସ୍ତାଏ
ଅନୁନା ଅନ୍ତ ଟେଗା ଜାଣି

Digitized by srujanika@gmail.com

ମାନ ସରୋବରୁ ଆଣି କି ଥାଉଛ ପାଣି ।
ନାହିଁ, ନାହିଁ, ନାହିଁ, ନାହିଁ,
ଯମୁନା ବହୁଳ ସଲିଳ କଣ୍ଠେ ଗାଉ ।

ସରସ୍ୱତୀ ଗୋ ଆଣି କି ଧାଉଁଛ ଜଳ ।
ସାଧୁ ଉଦ୍ୟମ ଦେବ କି ମୋ ମାଙ୍ଗଳ ।
ଦେବ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ତାପ ।
ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଦେବ ଉତ୍ତାପ ଉତ୍ତାପ

ଅନ୍ତର ତଳ ସରଦା ସଧୀରେ ଠେଲ୍
ଚାଲିଲ କଏ ସେ

କୁମାର,
କୁମାର କୁହିଲ ନୟନ ମେଲ ।
ଧର୍ଣିତ ସେତୁ ମାନ ସରୋବର
ତୋହର ମାନସ ତଳେ
ଶୋଭିତ ଅମୃତ ଭବ ସୁନା ଶତଦଳେ ।
ଚଞ୍ଚଳା ମରାଳ ଲୀଳା ଭଳର ନାଚ ଚଞ୍ଚୁ,
ସଙ୍ଗୀତ ସଂଗତ କୁତ୍ତ କୁହୁ ପାଏଁ ବନ୍ଧୁ ।
ବାଗ୍‌ଦେବୀ ବୀଣା ଝଙ୍କାରେ ଯା'ଇ ଭୁଲେ,
ସୁଷମା ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଖେଳେ ଚଞ୍ଚୁ ଫୁଲେ ଫୁଲେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶାନ୍ତିର ମୂଳ ଜନ୍ମ ଶଠତା ମଣ୍ଡି
ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ସ୍ୱଗତର ଧାର
ଯାଉଅଛି ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରହୁ ।

ନଟେରଭ ଶବ୍ଦା ଚେତେଭଲ ଭୂକ୍ତି ଭଲ,
ମେଘର ଗର୍ଜନର ନୃତ୍ୟନର ବଳୟର,
ଖିଚ ସ୍ୱନଣ ସତୀ ଜଗତେ ଯାହା,

ଶାନ୍ତ ମୈତ୍ରୀ ମ୍ନନର ପେଟେ ଶଦା
ଯାହା ଜନ୍ମ ଧାର ତଣ୍ଡି ରହୁଅଛି ପୁରି;
ଜନ୍ମସ୍ୱ ମୃଗ ସମ ତୁ ନିଜେରେ ଜାଳ
ନିଜର୍ ଖରାଡ ଛନ୍ଦ ଭବୁ ଅଭାବଣ
ନବ ଭାନ୍ତାରେ ଭୁଲ ।

ସକଳ ଶାର୍ଯ୍ୟ ମଣିଷର ସରଜନ
ମାନସସରୋବରେ ଗଢ଼ିଣ ମଣିପମନ ।

ଚଳିନା ଦେହେଶ ତୋଳିଛି ସ୍ୱବଶ
ଆପିଲ୍ଲ ସେ ଭଗବାନ
ଶାର୍ଥର ମହାଶାର୍ଣ୍ଣ ଭଟବେ ଭର, ଭବ ସ୍ଥାନ;
ମହା ମାନ ସରୋବର
ସକଳ ଶାବର୍ଥ ପୂରଣମ ଯା'ର ଜଳ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରେ ମହା ମନ୍ଦିର ଶାଳି

Digitized by srujanika@gmail.com

ଯେଉଁ ଜଳ ଏଠା ସେଉଁ ଜଳ କେଉଁଠା ସ୍ଥଳ ।
ଦ୍ୱା ସମୁଦ୍ର ନଦ ସାଗରେ ଦେଉଛି ବାଣୀ
ପୁରାତନ ଯାଗେ   ଉଦ୍ଧବ ନୋଦର
ମାନସ ତୀର୍ଥ ପାଣି ।

ତୀର୍ଥ ତୁଳନା ମାଣିକ ଭୂଗୋଳ ମାଝେ
ଝଲକ ବସ୍ତ୍ର— —
ଜାତି ପ୍ରୀତି ପୂତ ମାନସ ତୀର୍ଥବାନ୍ଧ
ନେଲ ସଲିଳ ଦ୍ୱାରେ ।

ସକଳ ଏଇ ଅର୍ଘ୍ୟ ସ୍ଥଳ ଦେ ନାଥ
ଭୂଷାଇ ସକଳ ଅଗାଧ ଦସ୍ତ ପଥ ।
ମନ୍ତ୍ରା ମରଣ   ଚରଣ ଶିରେ
ଯାଇବେ ଜୀଡିତ ଗାର

ଦେବାଙ୍କ ଜୀବନେ   ଗୋଟିଏ ଜୀବନ
ଅର୍ଘ୍ୟ ଏଥାଇର   ଜାତ ପାଇଁ ଦେଶ ପାଇଁ ।
ନରେନ୍ଦ୍ରନ ପାଣି ନାଭିଗଳ ଅଣେ ଜଳ
ପ୍ରୟାଗ ତୀର୍ଥ ଭୂମାର ପଞ୍ଚଳ ଜଳ ।

ତା. ୨-୯-୪୯—ବାଲେଶ୍ୱର

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେନାପତ ବସ୍ତୁ ଶର୍ମା

ଶତ୍ରୁ ଆସନ୍ତୁ ସଗ୍ରାମେ ଡାକି .
ଡାକୁ ଉଠାଇନ୍ତୁ
ପଠାଇନ୍ତୁ ଦେଇ ପ୍ରାଣ

ରଣ ଅଙ୍ଗନେ ଫିଙ୍ଗି ଯାଉନ୍ତୁ
ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର
ଭାରତ ସନ୍ତାନେ ।

ଦେଇନ୍ତୁ ସୈନ୍ୟ ସଜ୍ଜ ନାଦରେ
ଜନ୍ମଭୂମି ମାଁ

ଭୟାଳ ନାଦର ଶତ
ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ୍ୱ ଶତ୍ରୁ, ହିଂସ୍ର ଦେଶର
ସୀମା ସୁଣ୍ଡିରେ
ମିଳେ ଏଥ ଅସ୍ତ୍ରବ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ନର୍ମଦର ଅମ ଷଣ୍ଢ ଅପାରେ
ଦେଇଅଛୁ ଧଣ
ମାଢ଼ର ନାହିଁ ଏ ମାଟି

ବସ୍ତିକ୍ଷମା, ତୁମ ଶିକ୍ଷାଧନର
ତୁମର ଶୌର୍ଯ୍ୟ
ରକ୍ଷା ଧାଉଛୁ ଜାତି ।

ହେ ଦେଶଗନ୍, ରକ୍ଷା କରନ୍ତ
ଶତ୍ରୁ ହାତରେ
ଜନ୍ମଭୂମିର ମାନ

ଗଜପତି ରାଜସମ୍ରାଟ ମଣି
ଅନଙ୍ଗଭୀମ
ଦେବେ ବୀର ସମ୍ମାନ ।

ଧନ ମାନ ଇଚ୍ଛା ସ୍ୱଚ୍ଛ ସୃଷ୍ଟି ପା
ଦେବ ସେନାପତି,
ଲୁଣ୍ଠା ନାହିଁ ମୋ ମନେ

ବୀର ଉତ୍ଥାନ ଥାଏ ଯେତେ, ଦେବେ
ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ବଳଏ . .
ଖଡ୍ଗ ତାହାରେ ନମେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଭଦ୍ରେ ଘେନାଉଛ, ମହାରାଜ, ମୁହିଁ
ଭୂତୈନାଙ୍କ ଜନ
ନୁହେଁ ସତ ପ୍ରତ୍ୟାଶୀ

ଜନ୍ମସିଦ୍ଧ ସେବା ମୁଁ ଚାହୁଁ
ସେହା ମୁଁ ଚାହେଁ
ସାଧାରଣ ଦେଶବାସୀ ।

ଜାଲ ସମରେ ସମର ମୋର
ଜାତ ଗହ୍ୱରରେ
ଗହ୍ୱରର ମୋର ହତେ

ପୁରସ୍କାର ମୁଁ ପାଇଛି ଏକ୍-
ଯୋଦ୍ଧାଙ୍କର ଠାରେ
ଅମ୍ର ଜନୁ ହର୍ଷେରେ ।

ଅଧ ପାଇଅଛି ଦେହନ ସ୍ତନ
ଅମର ଶକ୍ତି
ଜନର ଜନର ନାତେ

ମହାରାଜ, ଆଜି ପୁଣି ଏଠେ ଛୁଟି
ସ୍ୱାଧୀନ ଦେଶର
ଜନୁଜନୁ ଅନ୍ତରେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସ୍ୱର୍ଗେ ନାହିଁ ଏତ ପଦ ଗୌରବ
ଦେଶ ବତ୍ସଳ
ଅଟେ ସ୍ୱର୍ଗଠୁ ଗଣୀ

ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ରକ୍ଷଣେ ଏଥ
ମହାରାଜ, ମୋର
ଚରଣେ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥି ।

ତା ୨।୧୦।୫୦—ଧାନ୍ଗଡ଼ପଦର

Digitized by srujanika@gmail.com

ବାପୁଜିଙ୍କ ଅନୁରୋଧ

ଅସ୍ତ୍ର ଦୃଶ୍ୟ ଚକିତ ଗଗନ ସ୍ଥିର ଥରେ
ଶେଷ ଗୋଧୂଳିର ପରେ ବନ୍ଦୀ ଯାଏ ଜରେ ।
ଝଡ଼ ସୁପ୍ତର ଶାନ୍ତା ଚକିତ ନୂତନ ଚପି
ନିସ୍ତ୍ର ମଧୁରେ ଡାକିଲେ ବାପୁଜି ମୃଦୁ ହସି ।
ଗୁରୁଦେବ, ମୋର ଅନୁରୋଧ ଏକ ତୁମ ପାଶେ;
ଜଗତ ଅନେକେ ସୃଷ୍ଟିରେ ଉଦାର ଭାଷାରେ
ଜାଣ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ,
ଅନନ୍ତ ତୁମ ଗାନମାନେ
ଦଗ୍ଧ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଯଥା ଗୌରବ ଭରମାନେ ।

"ସ୍ୱାଗତ ବାପୁଜି, ଦେବତା ଆସିଛ ତୁମ ଭଳି
ମନୁଷ୍ୟମାନର ଗା'ଏ ନାଚ ସ୍ୱର୍ଗର ପ୍ରତ୍ରତା ।
ନୂତନ୍ତି ଅନୁରୋଧ, କହ ମହାତ୍ମା ହ ଆଦେଶ";
ଦୃଶ୍ୟ ଚକିତ ଏକ ଭାବନାର ଅବଶେଷ

Digitized by srujanika@gmail.com

ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଗି, ଗୋଷ୍ଠୀର ଉଦୟର ଶେଷ ଶିକ୍ଷା
ପିଇବାର ଦେବ ଧର୍ମ ମନ୍ତ୍ରରେ ଜନ୍ମ ଦୀକ୍ଷା ।

ଚାହୁଁଲେ ବାପୁଜୀ, ...ବା ନାହିଁ ତୁମ ଅବକାଶ
ଅନୁପ ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଜନ ସ୍ୱଭାବେ ସମ୍ମାନନା ।

ଜଡ଼ିତ ସଂସ୍ଥା ସେବାର ଶାସ୍ତ୍ର ନୀତି ନିଷ୍ଠ
ଶାନ୍ତି ଜାଗେଣା ଭାବ ସାଧନା, ଜାଗେ ସ୍ୱର
ଦେଶ ଏ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ, ଦୋହରେ ଜୀର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ଭବ
ଶାନ୍ତି ଲଭେ; ଅଧ ...ଏ ଅବସର

ଦେଶ ... ଏହିଠି, ଅଟେ ଜଗତର ଗାନ୍ଧୀବ
ସାଧନାର ସୀମା ଲଙ୍ଘି ସ୍ୱଳ୍ପ ଉଥ ଚଢ଼

ଅଶୀତିର ପଥ,
କଲ୍ୟାଣ ଲାଗି ଜଗତ୍
ଦେଶ ଏ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଅଧ ଏଷା ଏ ଅବସର ।

ତେବେ ଜନ୍ମରୁଁ ଜୀବନର ଚନ୍ଦ୍ର ସତେ ଫଳ
ଶୁଣିବର ବାଣୀର ଯଥେଷ୍ଟ ସମ୍ମୁଖ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ଦେଖ... ନଦୀରେ ଜନତା ସୁଖର ଅନୁରୋଧ
ଏ ଜାତୀ... ନାହିଁ ଏଇ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଷଣ ପରିଶୋଧ ।

ତା ୧୮।୯।୫୦ —ଶାନ୍ତି ମ ଚେତନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଜନତା ଓ କଳାକାର

ଧୂଳିର କୁଟୀରେ ଥାଇ ଦେଖଇ ଜନତା –
ଆଖି ଆଗୁଁ ଖସିଯାଏ ଶତ୍ରା ପରେ ଶତ୍ରା ।
ଛିଡ଼ିଯାଏ ଗୋଟି ଗୋଟି ମାଳାଭାଙ୍ଗ ପରି
ଅଶ୍ରୁପାତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଏ ଜୀବନ ଗେଞ୍ଜୁ ପଥ ।

ଏପାରେ ଝହାସ୍ତ ଆଦି ଆବହମ ଗୀତ
ଶବ ଦେବ ଯଦେନର ଖତ ଅନ୍ତ୍ରିମର ।
ଆମ୍ବୁଧର ଠେଇ ନଦ୍ୟା ସମରେ ଫେନର
ଦଳାଗିର ତୋଅସବରେ ଠଙ୍କ ନଦୀ ।

ଗଇଁଲେ ଡକୁମ୍ବେ ଠୋଟେ ଦୁଇଖିଳ
ଦଯାର ଜହ୍ନେ ବିଳେଣ୍ଡ କୁଇ ଦେବ ବାଟ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାର ନେଇଲ ମୃଗ, ଆଖି ଛଳ ଛଳ
ଯେଷୁର ଦେ. ପଦକ ମୁଁ ଦେଖେଭ ଥାଇଁଥର ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗାଉଥିଲେ ବୋଲିବ୍ ଗାଅ ଗାଅନ୍ତେ ଭୂଭାଗ
ଶୁଣାଇଛୁ, ଧ୍ୱନିବାର ଅଙ୍କ ଅଧୁଭାଗ ।
ଏହା ଜୀବନ ମୋ ଭକ୍ତା ଏତା ଜ୍ଞାପାତନେ
ଗଢ଼ା ଯେଣୁ ଦୂରେ ତେଣୁ ଅଛ ଜନମାନେ ।

ଭଗବାନ, ଗାଅବେ ଗୀତ ଭକ୍ତା ଜାଣିକ
ସମ୍ଭବ ନ କରେ ପଦ ଜୋଡ଼ି ଅଞ୍ଜଳି ।

ତା, ୧୭।୭।୮୯—ବାଲେଶ୍ୱର

Digitized by srujanika@gmail.com

ମୀର୍ ମାକ୍‌ବୁଲ୍ ସେର୍‌ୱାନୀ

ସେଦିନ ଯବନ ସାଗର ଧେଇଁଲା ଘୁରା କାଶ୍ମୀର ରାଜଧାନୀ

ଏ କଥା ଘୋଷିଲ ଗର୍ଜିଲ ବୁକେ ମୀର୍ ମାକ୍‌ବୁଲ୍ ସେର୍‌ୱାନୀ ।

ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ହେଲେ ଲୁଟିବାଏ ଦେଶର ତା ହାତେ ଦେଖ ଏଇ ଦେଶ !

ସଂଗ୍ରାମ ଦେବ ସ୍ୱାମୀର ସ୍ୱଜା ?

ତା ଆଗେ ଆଜନେ ଲଢେଁ ଶେଷ ।

ଯିଏ ଅବଳାର ଲଜେ ଅଙ୍ଗ ଟେ ଟେ ଧରେ ଆ'ର ହାତ

ରକ୍ତ ଲେଖେ ମୀର୍ ମାକ୍‌ବୁଲ୍ ସହୁଛି ତାର ଅତ୍ୟାଚାର !

ଘୋଡ଼ ଦେଇ ସାଥୀ ମାରିଲେ ଏକ ଲକ୍ଷ ସେଇଠି ସମ୍ମୁଖୀନ

ବନ୍ଧୁ ଏ ନାହିଁ ବୋଲ୍‌ବନ୍ ସବୁ ମୀର୍ ମାକ୍‌ବୁଲ୍ ସେର୍‌ୱାନୀ !

ଉତ୍କଳନ୍ ନାମେ ପଠାଏ ଏ ଦେଶ !

ଜବାହରଲାଲ ଆଶୀର୍ବାଦ

ଅମର ହେଲି ଉତ୍ସର୍ଗ କରେ ଦେଶବାସୀ ଭାଇ ଭାରତୀ !

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶିଶୁର ହତ୍ୟା ନାରୀ ଧର୍ଷଣ ଧର୍ମ ତୋ··ର ରେ ନାହି ବାଦ
ଧାରାଗଳ୍ପହା ଏ ମୀର୍ ମାବ୍ରୁଲ୍ ଶର୍ମିଳ ସ୍ମାରଣ ଗାଥ, ଗାଥ ।

ବାରମ୍ବ ବାରଷା; କାଶ୍ମୀର ପାନ୍ ଥିବ ଅନ୍ୟ ଅଛି ଥିବ ଥର
ସ୍ୱାଧୀନତା ବଳି ଦେବା ଦେଉଥାଏ ଶହୀଦ୍ ବଜନ ଭମ୍ବକର ।
ଧାଷ୍ଟ୍ରଭି ୍ରେ ଓଲ ଅବାଶ; ଅଧି ଏକ ଧନ ଦେବଲି ନେଉଛ
ଗେଦେ ତାଙ୍କର ଶିଶୁ ନଗରେ ଏମ ପାକିସ୍ତାନେ ଜଡ଼ ରେଖ ।
ମଣ୍ଡ ମଲନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅପି ଧାରନର କ ଭାବେ ଝାଳ ଅଛ ?
ଜାତୀୟ ବନ୍ଧୁ ଅପ୍ରତାନ୍ ହାତେ ପ୍ରାଣ ମୋର ଯଧା ପିଢ ଗାଢ ।

ଏକ୍ ଶିଶୁର ସ୍ୱପ୍ନଶାଳ ମୀର୍ ପାକିସ୍ତାନର ଜେବଣ ଧର୍ମ
ପାକିସ୍ତାନଧ ଜୟ ଜୟ ନାଦ ମୁଖ ମନ୍ତ୍ରଜ୍ଞ ପଡ଼େ ଗଡ଼ି ।
"ଅରେରେ ତ ବନ୍ଧୁ ସର୍ଦ୍ଦାର ଲୁଣ ?
ମୁସଲମାନ ମେ ଧୁମ ବଣ
ଏବ ଧର୍ମ୍ମାବେ ଷଣ୍ଡା ଖଣ୍ଡା ସନ୍ଧିବ ଛୁରି ନେଉଛି ଯଣ ?
ଧାର୍ମିକ ଭାମସେନୁର ରକ୍ତ ବନ୍ଧୁ ବାଘାକଳ ଭୂମି ଧନ
ଘୋଷିଲ ନୂଗ—
ଏହି ଜାଗ୍ରତ ଚଞ୍ଚଳ ଅଛ ଜାଗର ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ହଂସ୍ତମ୍ଭ ଏହେନ ଘୋଷିଗଲା କବର, ଧରାଗାଇ ନ ରହିବ ଯୋଗି
ଯାର୍ ନାମ୍ ଯାର୍ ଗର୍ଜନ ଶୁଣିକ, ଏହି ଗର୍ଜୋଷ ରହିବ କବଳ ।
ଏହୁ ଦେମାଧ ଆବା ଶୁଣିଲ ପାଷାଣରେ ଲହ ଉଦଯାପନ
ଧୂଳାର ନାମ ନ ଉଡ଼ିଗଲା ଶୁଣ ଲିଖା ଲୌହ ଶତାଧାରେ ।

ଆରୀର ଆଜ ସ୍ମୃତିର ପର ଗର୍ବ ଘୋଷିଲେ ଅତ୍ଭୁତ
ଶୁଣୁ ସ୍ପର୍ଶ ଶୁଣାର କୋଷ ଗର୍ଭଜଲେ ଅତେ ବରମୂଲ ।
ନରିଷତ ଏକ ଲୁଣ୍ଠନ, ଉଠିଲେ ଏହୁ ସଘନ ଢାର୍ ମାଳ
ଧର୍ମ ପାଷାଣ ସ୍ମୃତି ପଥର କେଉଁ ଆର୍ଯ୍ୟର ଗଜଧାମ ।

ସ୍ମୃତିର ହୃଦୟେ ନାହିଁ ମାହିମାନ "ପାଷାଣ... ଜୟ ଭବ"
ଲିଖାର ଭଣ୍ଡା ଭେଦ ଯେତେ ଯେତେ ଚକ୍ର ଫେରର ଅଙ୍କରକ୍ଷା
ସ୍ମରଣିଯ ଚିହ୍ନ ଆର୍ଯ୍ୟ ଜୟ ସରାଗ ଜୟ ଘୋଷେ ଆଣି
ଧର୍ମ ଧ୍ୱଜ କେତେ ନାଇଁଯାଏ ଦୀର୍ଘ ଯାଉଛି କେଉଁକାଳ ।

୨୮।୧୦।୮୯—ଭୁବନେଶ୍ୱର

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶିବାଜିଙ୍କ ଗର୍ବ

ସମ୍ମୁଖର ସିଂହାସନେ ଯେବେ ହରଷେ ବସିଲେ ଅବଧାନ
ଲାଞ୍ଛ କ୍ରମ ମୂରଥ ମୁଖେ ଉଚ୍ଚ ଶିବାଜି ଜୟ ଗାନ ।
ଗଗନ ଭୂଲୁ ଝଟିଲ ଫଳ୍ପ ସ୍ୱବରେ ମୁଣ୍ଡ ଭେଟନେ ଦର୍ପ
ହଜାରେ ସଙ୍ଗ ମୁକ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ଅଛି ଏ ମୋର ପାଦତଳ ।
ଧର୍‌ଣୀଙ୍କ ପୁରଲି ଦେଖାଳି ଶକ୍ତିର ମୋଧ ଜୟଗାଣ
ଛତ୍ର ଦେବା ଭୁଲେ ଘର୍ମ ପଥେ ମୋଗଲ ଗଙ୍ଗା ନିସ୍ତମାନ ।
ଅଳ ଧାଏ ବନ୍ଧୁ ଦାଏ କରୁଣା ମୋର ପ୍ରତେ ପ୍ରତ୍ୟେ
ଧୂର୍ତ୍ତ ବାଦେ ଦ୍ୟୁତ୍ତ ସେବରେ ଧାନ୍‌ଦା ଏଲ ମନ୍ଦ୍ରକୁଦେ ।
ଶୌର୍ଯ୍ୟର ଦ୍ୱା ସମ୍ପଦର ସେ ଲାଗି ଜୟ ଜୟ ଗାନ
ମହେନ୍ଦ୍ର ଏଇ ଦୁର୍ଗ ଯେ ଧା ନ ଚରଣେ ମୁଣ୍ଡ ଜାହ୍ନମାଣ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏଖାରେ ଅଛି ସିଂହେର ଖାନ୍ଦୁ ସ୍ୱଗନ୍ୟାସୀ ରାମଦାସ
ଯାହାଙ୍କ ଗଣି ମଠର କଥା କହିଲେ ରାଜା ପରିବାର ।

ଗୁରୁଙ୍କ, ଦେଶ ଲକ୍ଷ ପୋଷେ ମୋହନ୍ତ ରାଜ ସରକାର
ତୁମେ କାମ ଚଳୁନି ଲୋକ ମଙ୍ଗଳ କର୍ମ ହାହାକାର ।

ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଗଢ଼ କଥା ଗୁରୁଙ୍କ ଶୁଣି କହିଲେ ବିଷାଦ
ସ୍ୱାମିଙ୍କ ଏଇ ସମ୍ପତ୍ତି ଯେବେ କାହିଁ ଜୀବନ ଅବସାଦ ।

ତାଙ୍କ ସେ ସେବା ଜୀବନ ବଜାଇ ସିଂହେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅନୁଭବ
ଯୁଗଧାର ଏ ଗଢ଼ ଅଧ ଦୁଃଖର ରେ ଦୁଃଖର ।

ମନର କଥା ମନରେ ରହି ସହିଲେ ନାହିଁ ପରିବାର
ଶିଖାଇ ଯାଇ ଆସ ହେ ଏବେ ଡାକିଲେ ଗୁରୁ ରାମଦାସ ।
ଏଇ ପ୍ରଣବ ନେଇ ତ ଦେଖ :

ତୋଳି ଦେଲେ ଯେ ଲୁଚା ଖଣ୍ଡ

ସ୍ୱଭାବ ଦେଇଁ ଦେଖାଇଏ ଶବ୍ଦ ଖେଳ ଭାଷା ଭଣ୍ଡ ।
ସତ୍ତ୍ୱା ମାଟି ସ୍ୱଭାବ ଛଳ, ଧାଇଁଲେ ଦେଖନ୍ତେ ଦେଖାଇ ଲୋଭ
ଦୁଃଖ ମନେ ଅମର ଦଶା କାହିଁ ଦେବ କେଉଁ ଲୋଭ ?

ଦୋଷିଣ ଏଣେ ଜୀବନ କଏ ଦେଖିବ ଶିଖ ପ୍ରେମ ଭାବ ?
ଏଇ ଜୀବନ ନାହିଁ ଭୁଝି ଅଛେ କି ଦେଖିଁ ନରନାଥ ?

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦୁର୍ଗର ଯେ ପ୍ରତିଟି ମୂର୍ତ୍ତି, ଇଂରେଜ ତା ନରଚାରେ
ଧ୍ୱଂସିତ ହେଲେହେଁ ହୋଇ ନ ଯାଉ
ମହତ୍ତ୍ୱ ତୋର ଅନାହାରେ !

ଲକ୍ଷ କୋଟି ମାଟିର ସରି ଅନ୍ଧାର ଘରେ ରେଖି ମଧ୍ୟ
ଭରିଛି କେତେ ତୁମରି ସ୍ମୃତି ଅଗଣ ଜନ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ।
ଗାଦୀ ତା'ର ଭିତ୍ତିରୁ ଯେ ଭାଙ୍ଗିଛି ତୁମର ଆକର୍ଷଣେ
ଧନ୍ୟ ତାରେ ଶିବାଜୀ ବୀର ଗାଇଛି କୋଟି କେତେ ଜଣ ।
ତୁମର ଏଇ ଦୁର୍ଗ ତାରେ ମଲିଅ ଗର୍ଜେ ପୁଣି ପାର୍ଶ୍ୱ
ଶିବାଜୀ ଗଡ ସମ୍ମୁଖେ ଯୋଗଣ କଥା ସବୁ ନାହିଁ ।
ମଜଦୁର୍ ଯେ ପାଣି ପମ ଝିଙ୍କଇ ପଣ୍ଡି ଉଚ୍ଚ ଭାଗ
ମଧ୍ୟରେ ସବୁ ସୃଷ୍ଟିଭାଗ କଥାଟା ଯେବେ ହୁଏ ଭାଗ ।

ଗଡ ମଥା ଦାନ୍ତ ବାହେ ପଞ୍ଚସ ଦୋଇ ଚନ୍ଦ୍ରନ୍
ଜଗତେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଅକ୍ଷରେ ଶିବାଜୀ କହେ "ଭଗବାନ୍ !"

ତା ୧୨-୧୦-୫୦—ଶାନ୍ତନୁଦେବନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ମହାତ୍ମା ତିଳକ

ଯାହିଁ ଏତ ଅକ୍ଷରସୁ ଉଠିଲା ଏ ଆଶା
ଶୋଭବାକୁ ଦେବ ପାଇଁ ଶୁଣିବାର ଲଜ୍ଜା ।
ନବ ଭାରତ, ସ୍ୱରାଜର ଅଙ୍କୁରର ଧନ
ଏ ଜୀବନ ଅର୍ଘ୍ୟ ସଜେ ଦ୍ୱାର ର ଦୁଃଖନ ।
ତନୁର ତେ ସମାରୁହ;
ଉଠେଖି ଯା ଯାହିଁ
ଧ୍ୟାନରତ ଅକ୍ଷରସୁ ବଣିତ ମୁଁ ତାହିଁ
ମନ୍ତ୍ରକ ତେଜର ଦୃଷ୍ଟି;
"ଅତେବ ମହାତ୍ମାଙ୍କ
ଉଷ୍ମାରୁ ବଶି ଅର୍ଥ ଉଚେ ଯେ ଖାଣ୍ଟିରୁ ?"
"ଏହ ଖାସାଦେବ ବଣିତ ମୁଁ ଟମ୍ପ ପ୍ରସ୍ତୁତ"
ଏବେ ଯମକୁତ "ତୁମେ ମହାତ୍ମା ତିଳକ ।
ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମନେ ତେଣୁ ଦାର ସ୍ୱରାଜ
ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇ ଲଭିବ ଭୂଷଣ ।"

୨। ୨୭।୮।୫୦—ଆନ୍ତର୍ଜାତେତର

Digitized by srujanika@gmail.com

ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ନଗର

ସଙ୍ଗୀତ ମୁଁ ଏଥୁ ତାର ନୟନ ଧ୍ୱନେ

ଭକ୍ତ ମନ୍ଦିର ପଥ

ଚନ୍ଦନ ଏଥୁ ସମର ସୁରେ

ଭଗବାନ୍ ଯଥା ପଥ ।

ନବବଧୂ ନୂପୁର ଝୁମର ଅମର

ଦେଖିବା ସୁଖର ଛବି

ସୁଦ୍ରାନ୍ତ ଆଶ୍ୱ ଜନତା ମେଳେ

ରକ୍ତ ଲୁଏ ରେ ଯାଗ ।

ଅତୀତ ଗୌରବ ଛବି ଉଦ୍ଧର

ଯାମାଣରେ ବାର ଅଛେ

ଘୃଷ୍ଟ ଅନ୍ଧତ ବର୍ଷ ଧୂଳିର୍ଣ

ନାଗର ଶତ୍ରୁ ଜଣେ ।

ଧ୍ୱନି ସ୍ମୃତିର ପ୍ରାଚୀନ ସ୍ୱର୍ଗ

ଦେଖିବା ଯାଏ ରେ ସ୍ୱପ୍ନ

ନିଷ୍ପ୍ରାଣ ସେନ ଧୂଳର ରଟ ଦାଉ

ଭାରତ ଅଶ୍ରୁ ଧାରା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ଭଳି ନୁହଇ ଧର୍ମ

ନୁହେଁ ବଡ଼ ଭଗବାନ

ସୃଷ୍ଟି ଭକ୍ତଙ୍କ ବେଳବେଳେ ପାଇବ

ସତ୍ତା ପଣ୍ଡିତର ଜ୍ଞାନ ।

ପଣ୍ଡିତର ଦାବୀ ଗଞ୍ଜେଇବ ନେଣ୍ଟୁ ନାହେଁ

ପଣ୍ଡିତ ପଣ୍ଡିଆ ଭଲ୍ଆ ନ ବୁଝିଲେ

ନେଇବା ବୁଝିବ ନାହେଁ ।

ଶ୍ରୀ ଅଗାକରର ବାଣୀ

ହୃଦ୍ୟ ଲଗି ଜନ୍ମ ଶୁଦ୍ଧ

ଦୟା ମାୟା ମୋର ନାହିଁ

ଜ୍ଞାନ ପୁରୋହିତ କଥା ଶୁଣେ ବାଣୀ ବାଣୀ ।

ଦ୍ରବ୍ୟ ଜନ୍ମର ସ୍ଥାନ ଦେଉ

ପଣ୍ଡିତ ନ ଶତ୍ରୁ ଅଟେ

ପଣ୍ଡିତେ ପଣ୍ଡିତ ମିଶାଏ ଧର୍ମ

ସକଳ ଗର୍ବ ଧାରେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ହୃଦୟଂ ହୃଦୟ ଭଳ ଲଭଇ

ଚୁମ୍ବକ ସନ୍ଧାନ

ମହିକର ଗୁଣର ସ୍ୱାର୍ଥର ଗତ

ପଚାରେ ନାହିଁ ଜାଣି ।

ମଣିଷ ନ ମନାଣୁ ନବବଧୂ;

ଦେବତା ଅଧିବାସ ବ ଦେ ନାହିଁ

ଭିନ୍ନ ପ୍ରାଣେ ଜିନାର ମହତ

ମଣିଷ ହେଉବା ଲାଗି ।

ଜଗତ ମଧୁର ହାର

ଜନ ଯୁଗେଶ୍ୱର

ଗର୍ଜି ବଜ୍ରକ

ହୃଦ୍ଧୂର ସାବଧାନ,

ବନ୍ଧୁ ଦେବାହୂକ

କେଉଁଠେଇ ଲୁ ଏଇ ଗାର ।

ଧନିକ ଟଙ୍କ ଧର୍ମ ନ ବୁଝି

ଧର୍ମ ବନ୍ଧୁ ଡାକେ

ଜନ ଯୁଗେଶ୍ୱର ମହେଶ୍ୱର ଚୋର

ବୁଝି ହୋଇଛୁ ଅଣେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଧନ୍ୟ ରାଜ୍ୟର ନେତାଙ୍କ ସୋପାନ

ଧର୍ମର ନେତୃ ଘର ।

ଏଠି ଘରେ କି ସ୍ୱାଧୀନତା ଝଣ୍ଡି

ଉଡ଼େ ନଅଣ ଭଳି !

ଗାନ୍ଧି ଗୌରବେଣ ନାହିଁ କ୍ଷୁଧାରେ

ଜାତୀୟ ଚକ୍ଷୁ ଦାଗ

ଗର୍ଭ ଅନ୍ଧକାର .
ଚଣ୍ଡିକା ରୋଷ
ଖଣ୍ଡିବା ଲାଗି ଅଛେ
ଜନ୍ମ ଯୋଦ୍ଧାର ଚଂଚଳ ମୃତ୍ୟୁ ତାପ ।
ଭବା ପଦର ଧର୍ମ ଗଉର

ଦେଶାଙ୍କୁ ଛୁଇଁ ଯିବେ

ଦେଖି ସ୍ୱାଧୀନତା ସମ୍ମାନ

ଶୃଙ୍ଖଳ ଛିଡ଼ିବୁ ଏଣେ ତାଳେ

ଭକ୍ତର ସ୍ୱର ଶୁଣୁଛି ମୋ ଶିରେ

ଜଗତ ଚେତନେ ନୋଇଁଯାଏ

ନା' ହଜାର ନ' ଏକ ଅନେକର

। ଅଦିଅ ନିର୍ଦ୍ଦେଶଃ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏଇଠି ମୁଁ ଦେଖେ ଗଣ
ଏଇ ଗଣ ନ ଶାଳୁନ ପଧ ସାଧୁ
କୋଟି ଅଟେ ଏହୁ ଧୂର୍ଜ୍ଜଟି ପ୍ରାଣ
ଏଇ ଦେବ ଭବବାଦ ।

ଏଥୁ ମଧୁର ନଗର ମୋହୁଁ
ମୁକ୍ତି ହୋଇବ ଏବେ
ଜୀବନର ଏଣେ ସଞ୍ଜିବ ଗାଥା ଲେଖେ
ସେତୁ କଥା ଯେବେ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଭୁବନେଶ୍ୱର
ହୋଇବ ଏ ମୋର ବାଣୀ ।

ପଢ଼ା ପଢ଼ା ପଢ଼ା ଏ କଥା
ପଢ଼େ ଏବେ ମୁଁ ଥଣୀ ।

ଆସ୍ତୁ ଏକା ବୃକ୍ଷ ଆଖିରେ ଦେଖ
ଏକ୍ଷ ମଧ୍ୟେ ସାର

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଭୁବନେଶ୍ୱର
ଏକଥା ଚିହ୍ନକ ଗାନ ।

ଦ୍ରୁତ ଅର୍ଥ ବା ଏଷଣ ଭାବରେ
ମଦନ ନାହିଁ କେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ନବ ଭାରତର ଯେଉଁ ଧର୍ମର ଧ୍ୱଜ
ଲକ୍ଷ ତାରା ଏହୁ ନ ଲଭିବ ଭେଦ

ପୁଣ୍ୟ ମନ୍ଦିର ମଣ୍ଡପେ ଉଡ଼ି
ଲଭିବେ ସେ ଅର୍ଚ୍ଚନା ।

ଧର୍ମୀ ଏଥିରୁ ନାହିଁ ଭଗବାନ୍
ମନ୍ଦିରର ଅନ୍ଧାରେ

ସ୍ୱର୍ଗର ଲେଖେ ଯଥ ରାତ୍ରଦେବୁ
ବିଶ୍ୱପ୍ରେମୀ ଗାନେ ।
ଏଇ କଥା କହୁ ପତାକ ଦେଶରୁ
ଏକ ଭବ ଗଲେ ଲଳା

ଶୁଭ୍ର ଶରଲ ଶ୍ୟାମଳ ଗଗନ ତୋଳେ
ନାନ୍ଦ୍ରାକ୍ଷ ବଳ ସରସା ଓଡ଼ନିଲ ତଳ୍ପା
ପତାକ ଦେଶଗ୍ନ ସତେ ବ୍ୟଦର ସ୍ଥାନ
କର୍ମିଙ୍କ ଶତ ଏତର ବୁଢ଼ା
ସ୍ୱର୍ଗେ ଯେତବାକୁ ଯୋଗ ।

ତା ୧୫।୮।୧୯୮—ଲେଖକ

ସ୍ୱପ୍ନଭୀ କବି ଦୀନକୃଷ୍ଣ

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ହେ ଭାବୀ ଭାରତୀ ତୋ ନାଁ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ଝଙ୍କୃତା

ଧନ୍ୟ ଉତ୍କଳ ପଦ ଗୌରବରେ ଦୀର୍ଘକାଳେ ହେବ ଗଣିତା

କାହା ର ସ୍ୱଳାପ ବଙ୍କୃତୋଳା

କି ଭକ୍ତି ଭୁବନେ ବନ୍ଦିତା ସମତା

ପେବଲବ ଅଙ୍ଗ କଣିଲ ଅନ୍ତରା ଭାଗବତ୍ ହେ ଗାଥା

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ହେ ଭାବୀ ଭାରତୀ ତୋ ନାଁ ଉଚ୍ଚାରିଲେ ଝଙ୍କୃତା ।

ମହାରାଜ, ତୁମ୍ଭେ ଜନ ଦଳିତ ପଦ ଗୌରବ ଲଭିଲୀ

ଦୀନକୃଷ୍ଣ ଥିଲ, କୃଷ୍ଣ ଥିଲା, ଶିରସ୍ତ୍ରାଣ ଶୋଭା ଧୂଳିରୀ

ଅନ୍ଧାରେ ଦିଏ ଚର ଚେତନାର

ଭକ୍ତ ହେଉର ନେମାଧ ମାଳ ଭଜନ

ତଥ୍ୟ ହେଉ, ରଜା, ଏକୁଟା ହୋଇଥିବ ଭାବେବୀ ନ

ଥାଏ ହେଲେ ?

ତୁମେଡି ତୁମ୍ଭେ ମୁହିଁ ଧନ ଜୀତ ପଦ ଗୌରବ ଲଭିଣୀ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଫଳ ଘଡି ଖାଲି ଅଜ୍ଞ ଅଞ୍ଜଳି ଶୋଭା ଧର୍ମି ନିଛାଉଣି;
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭୁଆସୁଣୀ ପୁରସ୍ତ୍ରୀଗଣ ଦେଖା କ ନାଗରି ଅଙ୍ଗନ ।
ସୁକ୍ଷ୍ମର ଗାର ରଙ୍ଗଅଳ୍ପନା
ନୂତନ ସାଜ, ନୂତନ ଶୃଙ୍ଗାର ଭବ
ସନ୍ତାପ ଚଞ୍ଚ ମହାଋତୁର ଫୁଟାଏ ସେ ପଦ୍ମ ଜପଣ
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଭାର ନୂତନ, ଭାଙ୍ଗ ଛନ୍ଦାର ନେଉପିବ ଡ୍ରମ ଶାସନ ।

ଦୁଃଖୀଙ୍କ ନାଶ ସ୍ୱପ୍ନ ନାହିଁ ଶର ଦୁଃଖଭୋଗଲ ସେଠ ଲଳାଟ
ଶିଖାଇଛି ନମସ୍ତ ଚେତନାହିଁ ଚେତେ ଭାବ ମହିମର ଗ୍ରୀଳାନ
ସ୍ମୃତି ଗଡ଼େ ପୂର ମଧୁର ଶବ୍ଦ
ଭାଳେଣିରୁ ଉଦୁଁ ମୁକ୍ତ ସତ୍ୟ
ଏଣ୍ଡ୍ରିଲ ଶିଶା ଦମ ଅନ୍ତରେ ଝଟେବ ରଣିରୁ ଲୁଣାର
ଦୁଃଖୀଙ୍କ ନାଶ ସ୍ୱପ୍ନ ନାହିଁ ଶେଷ ଦୁଃଖ ଭୋଗେ ସେ ଲଳାଟ

ଆଜି ଭୂମିଶର ମନ୍ଦାକିନୀ ସ୍ନାନ ଏ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସ୍ପନ୍ଦନେ
ଯୁଝିଯାଏ ଯେତେ ଅନ୍ତର ପୂର ବ୍ୟାକୁଳମନ୍ତ୍ର ସ୍ପନ୍ଦନେ
ଚୋକଳ ଖଣ୍ଡ ଛାପି ଏଣ୍ଡ ଗାନ
ଝୁଣିଦାରେ ଜଡ଼ା ଗାର ଉତ୍ଥାନ
ଝୁଲ ଲଟେଶ ଭଜା ପୋଷିତ ମଧୁର ସଙ୍ଗୀତ ସ୍ୱର ଗୁଞ୍ଜନେ ।
ବନ୍ଦନା ଝଟେଭନ୍ତା ମନ୍ତ୍ରଭୂମି ଗାଲେର ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଦେଶ ଜୀବନେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସଙ୍ଗୀତର ଦେବ ନାଗ୍ରଇ ସ୍ୱପନ ମୂର୍ଚ୍ଛନାରେ ଲଭ ସୃଜନ
ସୁନ୍ଦରୀରେ ନେଇ ତ ନିଗ୍ରଇ ଦେବାକୁ ଯଣ୍ଟା କ ଲୁଏ ସୁଜନ !

ଶତ ବନ୍ଦନା ମିଥ୍ୟାର ଜାଲ
ଛାଳ ଛଳ ସ୍ୱରେ ସତ୍ୟ ମଶାଲ

କୁହେଁ ନାହିଁ ଚାଲ ସମତାର ତାଣ ଗାନେ ବହେ ଯାଡା ଭୁବନ
ସୁନ୍ଦରୀରେ ନେଇ ନିଗ୍ରଇ ଦେବାକୁ ଯଣ୍ଟା କ ହେବ ସୁଜନ !

ଆଜ ନାଚେ ନେଇଁ କାନ୍ଧା ଭକତା ବହୁନ ନାହିଁ ମୁଁ ବଜେଇ
ମୋ ଜୀବନ ଅତ୍ର ଭଙ୍ଗା ମୋହର ଛନ୍ଦପଟେ ଏଇ ଶୁଣେ

ନାଗୀବ ସ୍ୱରେ ସତ୍ୟ ବହୁଲେ
ସମତାର ହାତେ ଯେ ଅସ୍ତ୍ର ମିଳେ

ଦେଶ ଦେଉ ଶାନ୍ତି, ସ୍ୱଳ୍ପ ଉତ୍ତକାରୁ ଶେଷ ବାସ୍ତୀର ଉପନ୍ତ
ଆଜ ନାଚେ ନେଇଁ କାନ୍ଧା ଭକତା ବହୁନ ନାହିଁ ମୁଁ ବଜେଇ।

ତା ୨୮-୮-୫୦—ଶାନ୍ତନଦେଇନ

ଜୀବନ ପରୀକ୍ଷା

ଶ୍ରୀଦାମୋଦର ସିଂହ:—

ଛନ ଶିଶୁ କି ଦେଖୁଛ କେଉଁଠ ବାଟେ
ମାଆ ଖାଲି ଚାହିଁଛନ୍ତି ' ହଉ' ଆ ବଡ଼ିଛି କାଲ୍ ଏ ଗଳ୍ପାଯୋଗେ
ସୁଚ ପନ୍ଥ, ଘଷ୍ଟ ହେଉ ଦଉ ଫୁଲର ଫଣ
ପ୍ରେମର ଜୀବନ ସ୍ୱପ୍ନ ଲହେର ସୃଷ୍ଟି ସୁଖ ଗଳ ଯଦି
ଜୀବନ୍ତୁ ଆଶା ସ୍ୱପ୍ନମାନେ;

ନୀଳା ଅନୁଭୂତି ଭାଷା ଏଭ
ଏଥିପାଇଁ ପ୍ରିୟ ସ୍ନେହ ଦାନ ପାଇବ କି ନାହିଁ ଦେବ
ଜିତ ଯଶେ ମୋର; ଜଳନ୍ତୁ ଦିବ ଭାବ ପଦ ବାଜେ ବାଜେ
ମୁକ୍ତି ଦିଲ ଦେଖି ଜିତୁ ନୟନ୍ତୁ ସ୍ୱପ୍ନ ଗାଉଛି ପ୍ରାଣେ ।
ମୋ ଆଶା ତାହା ଜିହ୍ୱାର ତୋଳନ୍ତୁ ହୃଦୟ କି ମୋହନ
ଦୂର ଜୀବନ ଅଭିମାନ ଦୁଃଖ ଭରଷଣ
ଅନ୍ତରେ ଯେତେ ଏକଥି ସ୍ମୃତି ଅନ୍ଧ ଦେଖା ଯାଉ ।
ତାହା ସଂଗେ ପ୍ରିୟ ସବୁ ଦୂରୀଭୂତ ଏକ ପ୍ରାଣ

Digitized by srujanika@gmail.com

ହୃଦୟ ହୃଦୟ ପ୍ରାଣର ପ୍ରାଣ ମୁଁ ଦେଖିଅଛି କାଲି ଜଳି
ଏଇ ଦାରୁଣ ବେଦନା ନେଇ ଅଛି ଆଜିଏ ମୁଁହିଁ ଧାଇଁ କାଳ ।
ସଂସାର ମାୟା ପ୍ରବେଶ ଲାଗେଣ ପା ଜାଗାରେ କଣ୍ଠୁ ଦେଶ
ମୁଁ ଲାଗି ଜମା ଅନ୍ତରେ ଶୃଙ୍ଖଳ ମୁକ୍ତ ମୋର ଦେଶ ।
ଜୀବନ ସ୍ୱପ୍ନର ଶେଷ ଅଶ୍ରୁରୁ ନିଭିଯିବା ଯାଏ ଜଳି
ମୋର ସକ୍ରୀୟ ଧାରର ଅଗ୍ନିର ଦେଖିବା ଯାଏ ଜଗ ଜଳି

ପ୍ରିୟ ନନ୍ଦିତ;

ଏଇ ବିଶ୍ୱାସ ନାଁ ଧରି ମୋର ଶୁଣିବ
ଦେଶ ପ୍ରୀତି ଆଉ ଭକ୍ତି ମଣ୍ଡିତ ସ୍ନେହ ସ୍ମୃତିରେ ଜାଗିଲେ ଜାଗେ ।
ସ୍ୱଦେଶ ପିତା ନାଇଁ ସାଥି ସ୍ୱାଧୀନ ସ୍ତମ୍ଭ ଉଦ୍‌ଘାଟନ
ମୋର ସଂଗ୍ରାମ ଦେଶକୁ ଆଜି ମୁହିଁ ବାନ୍ଧ ମସ୍ତକ ଉଠେ ।

ସ୍ନେହି ତୁମର ବାପା

ଜନନୀର ଭୂଇଁ ମନେ ନାହିଁ ପାଏ ଲୋକ କେତେ ଲାଗି ସିଏ ।
ବାକ୍ୟ ସ୍ତୁତି ଲାଗି ସ୍ନେହ ଲଭଇ ମୁଁ ଶାଶ୍ୱତ ବାହୁଙ୍କ ପ୍ରବେଶ
ପ୍ରଭୁ ଦେଶନାରୁ ଲୁଚିଛି ଯନ୍ତ୍ର ଜନନୀ ଅନୁରାଗର
ନେହି; ବୃଷଳା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଜନ୍ମେ ଭବୁ ଜୀବନ ବାନ୍ଧି
ସ୍ୱପ୍ନେ କୁମାରୀ ସ୍ୱର୍ଗ ଜୀବନ ସ୍ମୃତିର ମୁଁ ଆଗେ ନାହିଁ ।
ବାଜି ଉଠାଇ ବାହୁ ଭକ୍ତି ସନ୍ଧ୍ୟା ଦେବ ନେଇ ଆଗ ଦେଇ ଅଟେ
ଜନ୍ମଭୂମିରୁ ଗାଈକି ପଡ଼ିବ ସ୍ୱର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ମାନବ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏହି ମାଟିର ପବିତ୍ର ଛାତିରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଗମ୍ଭୀର ବାଣୀ
ନବୀନ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଷି
ଶିଳ୍ପ ଦାନ୍ତରେ ଯନ୍ତ୍ର ଚାଳନା ଆଜି ।
[illegible] ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାର ଚେତନା ଦାନ୍ତରେ ଗୁମ୍ପି,
[illegible] ଚାଲେ ବାଜେ ହାତୁଡ଼ିର ଦୋଳରେ ଖେଳୁ
[illegible] ଗୀତ ପାଷାଣ କାରଖାନା ଗଗଣ ଚେତୁ ।
[illegible] ଅଗ୍ନି ସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ଶିଖା ଜଳି ଚାଲିଲା ଦିନେ
ଆଜି କର୍ମବେଗର ସୁପ୍ତ ଝୁଲୁଝୁଲ ଯନ୍ତ୍ରର ଗତି ସ୍ୱର

[illegible] ଶକ୍ତି ଉଦ୍ୟମର ଦାଉ ଇଚ୍ଛା ଆଶାର ଯୋଗେ
[illegible] ଗାଁ ଗାଁ ଲୋକ ବାଞ୍ଛେ ଚାଷ ଫସଲ ଶୋଭି ।
ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜଳ ମାଟି ଜଳ
[illegible] ଚାଷୀର ସୁନା କଳ ଜଳ ସବୁ ସମ୍ଭବ ।

[illegible] ଜୁଡ଼ି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଶର ଶିଳ୍ପ ସମ ଗର୍ଜନ
ମୁକ୍ତିଯୋଗ [illegible] ଦିଗନ୍ତ ବାର୍ତ୍ତା ଦିଏ ଚଷାର ଗାନ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରୀ ଚିତ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଶର ଜଳ ଜଗି [illegible] ବାଧ
ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଶର [illegible] ମୁକ୍ତି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ୟୋତି ଶିଖ ।
ଦରିଦ୍ର ଘରେ ଅନ୍ନର ମଧ୍ୟେ ସ୍ୱପ୍ନ ତୋଷଣ ଆଶା
[illegible] ସମୃଦ୍ଧ ସ୍ୱାଧୀନ ଦୁନିଆରେ ନାରୀ ଜାଗୃତ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ବୀର ଦୁର୍ଜୟ ସେହି ଏମା ନାମ ସ୍ୱାଧୀନ ଅଧିକାରୀ
ଗଞ୍ଜାମର ଘର ବ୍ରହ୍ମପୁର ସୁନ୍ଦର ଚଲ୍ଲାର 'ଅଣ୍ଣା' ଅଟି

ଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତା ତପସ୍ୟା ଜୀବନର ମୂଳମନ୍ତ୍ର କରିବା ପାଇଁ ।
ସେ ଯା ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣା ତାଙ୍କ ଅଳ୍ପ ବାର କପିଳତ ସ୍ୱର ।
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଭରି ଯା କଣ୍ଠ ଗୁଞ୍ଜିବ ଏହି ଉନ୍ମାଦ ବାଣୀ
ବିଦେଶୀ ଦେଇଛନ୍ତି ଛୁନ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଯାଅ ଭାରତରୁ ଚାଲି
ତୁମେ ଦେଶବାସୀ ... ...
ତୁମ ସହଜାତ ଦର୍ପ କ ସ୍ୱର ଥରେ
ଶିର ମସ୍ତକ ନିଜ ଦେଇ ସ୍ୱସ୍ତି ଦାନ ଅଗ୍ରେ ଦେଲ ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସ୍ମୃତି ଉତ୍ପାଦନ ନବବାସ
ଯୁବଶ୍ରେଣୀ ଗହଳ ଗୁଣ୍ଡିରେ ଶୁଣିବା ହାରେକୃଷ୍ଣର ଡାକ ।
ଲୁଚି ଯେଉଁ ସେନା ଅପରାଧ ପଥ, ଘରଦ୍ୱାର ଶିବ ଛାଡ଼ି
ଏକତେ ନଗରେ ଦୁର୍ଜୟ ବୀର ଟେରଣୀ ଅଳିଧ ଡଳେ ।
ପରିସ୍ଥା କ ନେହାଲ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପଡ଼ନେ ତାଙ୍କ ହାତେ ମୁକ୍ତ
ନସ୍ତ୍ରନ ଶକ୍ତି ନାଚନ୍ତେ ଦେଖ ଶିଥିଳ ଜନ୍ତୁର ମୁଠି ।
କହୁଲେ ବନ୍ଧୁ 'ଖୁଦ୍ ଭାରତର ସ୍ୱାଧୀନତା ପାଇଁ ତୁମେ
ନାମେ ଦୁର୍ଜୟ ଭାବେ ଦୁର୍ଜୟ ଦୁର୍ଗ ଦେହ ଦେଶ ଝୁଲେ ।
ସ୍ୱାଧୀନ ଶାଳ୍ମଳୀ ଗଛ ଚାପଧା ବଳିଦ ଜାଗର ଅଣା
ଭକ୍ତ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ପ୍ରେମବଶେ ଗଞ୍ଜାମ ଦୂର ସେବକ ଜ୍ଞାନ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ବନ୍ଦେମାତ୍ରା ମଙ୍ଗଳ ଗୀତ

ଅଦ୍ଭୁତ ମହାଶ—

ବାଗ୍‌ବଧୂପୁରେ ହେଲେ ପିଟସ୍ତ ଶ୍ରୀ

ଜଗତର ଜ୍ଞାନ ଜଳ ପବନ ହେଥା ଏହି ଭାରତ ଭୂଷଣ

ସ୍ୱର୍ଗ ଦାଦି ଘର ଅବଭାରେର ବାଧ୍ୟ ଅବଭାରେ

ପୂର୍ବ ଅନନ୍ତ ନାହିଁ ଭଲର ଚାରେର ଅନନ୍ତ ନଳିନୀ ଧାରେ ।

ଜନପ ମାଅଜି ନସ ଜନ୍ମ ନାହିଁ ।

ଭାଷ ଚରଣ ପାଣ

ଅଦ୍ଭୁତ ମହାଶି ବାଗ୍‌ବଧୂପୁରେ ହେଲେ ପିଟସ୍ତ ଅସ ।

ଉତ୍କଳ ନାହିଁ ଦେଖିଲେ ଗୌରିବ ଜନ୍ମଭୂମି ବଂଶଧର ଦାନେ

ତୃଟିସ୍ ଚିଂହର ମୃତ୍ୟୁ ମୋହନ ଅସ ନମ ସାଧ୍ୟ ।

ଚହିତ ଗଡ଼ିଲେ ତଣ୍ଡ ବଳ୍ଳ ଦିଶ ବେଦେନ ଉଚ୍ଚଳ ସ୍ତୁତ

ନାଟେ ମୁଁ ମଙ୍ଗଳ ଗାଏ ମୁମ ଦେଶ ଅନ୍ତ

ଗାଉଛି ଗାମ ଭାତ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଦଶିନୀ ହେବ ଯାହା ଫିଟିଛି ଓ ଚନ୍ଦନ ଗୋଲକ୍ଷମିଞ୍ଚ
ଚନ୍ଦ୍ରାଧରେ ତଳ୍ ତଳ୍ ଯୋଗାଣ କିସ ଚିନ୍ତା ଦେବ ଦେଖ ଭାଷ
ଭୁଲିଛୁ ପାଚେ
ନେଇଣ ଏଲଗର ଜଳିକା ଲକ୍ଷ ଧରାକୁ ନେବ ମୋ ହାତେ,
ଲକ୍ଷ କୋଟି ଭାଲ କଲଇ ଜୋସେଲ ଦେଇଣ ପିଟେଇ ଶୁଣ
ଚନ୍ଦ୍ରାରୁ ଯୋଗାଣ ବେଶର ବଢାଇ ନାହିଁ କ ଗୁଣ ।

•

ଆପଣଙ୍କ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଭରତ ମୁକୁଟ ଦେବି ଦେ ଦିଆ
ଭକ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ଝରାଇ ଗଡ଼ିଥିଲେ ଅଶ୍ରୀବା ଚିନ୍ତା ।
“ଶରେକ ବର୍ଷର ବୋଲିଅ ପ୍ରଭେଣାଟ ଟୋଟିଏ ଶିର ?”
“ଅଙ୍କ ସ୍ତୁତି ଯାଚେ ଭକ୍ତ” ଏଭଣ୍ଡରେ ବହୁଲେ ବୀର ।
“ଭକ୍ତ ସ୍ତୁତି !”
ଦ୍ରୋହିଏ କଣ୍ଠରେ ଜନ୍ମଭୂମି ଗୀତ ଗାଅ ହେ ଗାଅ ।

ଅସିକ ଲେଖକନୀଥ ପିଂଡ଼ ପଣଓ ନୋଧ ନବୃନ ଭାଜ ।
କୁଣ୍ଡଳ ମୁଣ୍ଡ ତା ଅଗଣ୍ଡୁ ନ ଅସ୍ପୃଶ୍ୟ ଏ ପାଦ ଗୃହ ।
ଦୁବଳ ଚନ୍ଦନରେ ଫିଙ୍ଗ ଲକ୍ଷ ଧୂଆ କେନ୍ଦ୍ରର ଭାର
ଦୋଲର ଝଟ୍ରାଶ୍ମ “ବନ୍ଦି ମୁଁ ଚେତନା ଦୋଷ ଶାଖନ ପାର
ନିପାତ କରିବା ଦେବ ନାଗାତ ଏଲ୍ଲୁଟେ ଶାରଦଣୀ ଟେକ
ଅଦାଏ ଵଣ୍ଟନେବା ଝଟରବ ଦେଶୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନେଇଛ ଦେଶ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଫାଶି ଦଣ୍ଡ ହୋଇଲା ଅନ୍ତରେ ବନ୍ଦେଶୀଙ୍କ ଶାସନ ଟଳେ
ଦେଖନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁନା ଏକାଶାଧୀନେ ତଥି ଶାସନ ଭଲେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେବାମାତ୍ର ନଡ଼ିଲ ନାଗରଦେଶେ ଦେବନ୍ତୁ ଶୁଣି,
କୋଟାଏ ଶିଖାନ୍ତର ସ୍ୱଦେଶ ସ୍ୱାଧୀନତେ କହନ୍ତୁ ଶୁଣି ।

ଅମ ଭୁବନଛଡା

ସ୍ୱଦେଶୀ ଅନ୍ତରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଯାଉ ଆମର କଥା ।”

କୁଞ୍ଚାଳବ ଦେଇ ସବୁବା ପ୍ରଚେଷ୍ଟାର ଭୂମିସ୍ତ ଥାଉ
ସ୍ୱାଧୀନ ଜାତି ଅବା ଶୋଷଣହୀନ ଦେଶର ବୋଧେ ନ ଦଣ୍ଡେ ଥାଉ ।

ଆଲୁଅ ଉଷ୍ଣ ଦୂରାହ ବନ୍ଧୁବ ଧରିଲେ ଚୋଳ
ନାଟକ ମଟାଳ ଫିନ୍ଦା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଥାଉ ଶତ୍ରୁନଧ ଚୋଳ ।

“ମଣ୍ଡାର ଲାଗି ଅଛି ଭାରତ ହାତେ ଭେଟେଇଁ ମଣ୍ଡବ ନାହିଁ”
ଏମିତି ତେଜାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଗୀତେ ଗାଉ ଝଟିକ ଗାଉ ।

ଶହର ଜାଗରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦକ୍ଷ ବେଶରେ ମାଇନ୍ସ ଗୁଳ
“ଅନ୍ତୁ ସ୍ୱାଧୀନ ହେ” “ସ୍ୱାଧୀନ ମୁକ୍ତ ହେ” ଉଚ୍ଚାରି ଗୁଳ ।

ଉକ୍ତ ଧାରେ

ଏହିଭଳି ଶୁଣି ଆଜି “ସ୍ୱାଧୀନ ମୁକ୍ତ ହଉ” ଲେଖିବା ତାରେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଅନ୍ତେ ହେଉଥିଲେ ତବ ଅଗ୍ନି ଶିଖା ତହାର ଜ୍ୱାଳ ଜଳି
ମୃତ୍ୟୁବାଣୀ ତାର, ପଡ଼ଇ ବଙ୍ଗଦେଶୀୟ ଶୀର୍ଷେ ଝଳି ।
"ଜୟ ହେ ମଙ୍ଗଳ" ଯିବେଳୁ ଫୁଟିଅଛ ଗର୍ଜି କଣ୍ଠରେ
ଉଷ୍ଣାଦ୍ ଅପରାଜେୟ ଅସ୍ତ୍ରଧର ସୁଟେ ରକ୍ତ ଧାରରେ ।
ପବନ ଜ୍ୱରତର ଅଗ୍ନିକଣା ତାର ଚଷ୍ଟେ ଦିଶି
ପର୍ଦ୍ଧି ନବ ଜୋରାଲ ନଗ୍ନର ବାଡାନଳ ଅନ୍ତିମ ଜଳା

ଧୂମ ରେଖ ଛାଇ

ବଙ୍ଗଦେଶୀ ନଭସ୍ତଳର ଉତ୍ତଳ ମେଘମୟ ଅନ୍ଧକାର ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗୋହିରି ଟିକିରି

ଗୋହିରି ଟିକିରି, ପରଜପୁରର ପଥ ଦେଖା
ମୋ ଜାତି ଇତିହାସ ବାଥିବ ଭାଷାଣି ଭାବେ ବୋଲ ।
ଚାଳିଶେ ଧ୍ଵଜା ନଇଁଥିଲ ଯେଉଁ ଫୁଟିଥାରେ
ପ୍ରତିପଦ ମୋ ଉଲଗନା ସତ୍ୟ ଅଭ ଭାବେ ।
ଜାତୀୟ ଯୁଦ୍ଧ ସୃଷ୍ଟି ଆଣିଥିଲା ଜାତି ସ୍ୱାଧୀନତା
ଗୋହିରିଟିକିରି, ଶୁଣୋ ମୋହର ... ହେଲ କଥା ।

ରଣ ବାଦ୍ୟର ସୀମା ଥିଲ ଯେଉଁ ମୂଳକର
ନୃତ୍ୟରତ ସ୍ରୋତେ ଗୁଞ୍ଜୁଥିଲ ଅଶ୍ୱ କ୍ଷୁରର ।
କ୍ଷୁରେ ଝଙ୍କାର ... ଖୋଳିଲ ... ଯୁଦ୍ଧ ସୋପାନ
ଗୋହିରିଟିକିରି, ଶୁଣୋ ଥରେ ସେହି ବୀରତ୍ୱ ଗାନ
ମୃତ୍ୟୁ ହାତରେ ମୃତ୍ୟୁ ସେ ବାଟେ ଛୋଟ, ଖୋଲ
ଗୋହିରିଟିକିରି, ପରଜପୁରର ପଥ ଦେଖା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶିଶୁ ମନାଇବାର ମଉଳିଛ ଗାଲ୍ଲ ଫେରେବ ଅଲି
ଅଣାରେ ହୃଦପୁ ଢ଼ଗ୍ ଘଟେ ବାଉ ଅଜ୍ଞାଳ ।

ତେମଲୁ ଭାତି ନଉଳ କାଳର ଥିଲ ଣ ଲାଦ, ଲଦ
ଗୋହ୍ଲର ହିଳନ୍ଦ, ହୃଷ୍ଟ ନାର୍ଦ୍ଦମ୍, ନାର୍ଦ୍ଦମ୍ ।
କଣ୍ଠାମଦାଗୀ ନାର୍ମମ ଗାଧା ବୋଲ ବୋଲ
ଗୋହ୍ଲର ହିଳନ୍ଦ, ଉପକ୍ଷ୍ଟବୃନଉ ଗଥା ଚୋଲ ।

ଛାଡ଼ି ନାଗ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଙ୍ଗଳ ଦେଉ ଗୋଲ ଉପ୍ପଳାଳ
ଜେନ୍ଦ୍ର ମାଧାବାଳୀ, ହଟେ୍ର ହୁଲାଣୀ ଇସାମାଳ
ଅନ୍ତ୍ରୀ ତନ୍ତ୍ର ଶାନ୍ତି ଜୀବଳି ଗଡ଼ ସାଧନ
ଇନ୍ଦ୍ରଲୀଳ ଭୂଲ ପଞ୍ଚୁଲାବ ଲଗି ଘାଜିନ ।
ଦୟସ ଇଟ ଏପ କାଳ୍ପ ଦ୍ୱୋଲା ଛାଡ଼ୁ ଗବ
ମାଣୁ ଦାଣୁ ଭୂବି ଛୁଷ୍ଟ ଦ୍ୱାଲ ମୋ ଭାତ ମନ ।
ହିଂଡୁ ଜାଳନ୍ଦ ବୃତାଳ ବାଢ଼ାଣୀ ବୋଲ, ବୋଲ
ଗୋହ୍ଲର ହିଳନ୍ଦ, ପଗ୍ରଳପ୍ ନାଭ ଗଥା ଚୋଲ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଯେଉଁ ଦୋଷେ ହେଲୁ ବିଦେଶୀର ପଦେ ଅବନତ
ଗୋଷ୍ଠୀର ଚିହ୍ନ, ଦେଶ ଦେଶ ଭାଗେ ଦେଖୁ ଏତେ ।
ଏସ୍ତ୍ର ସ୍ୱେଷ ମୋ ଦେଶର ଘେରେ ଜମ୍ବୁଙ୍ଗଣ
ପଶୁତ ଆଜ୍ ହେବ ନାହିଁ ଜାତି ଭଞ୍ଜନା ।
ପରାଧୀନ ଜାତି ଲାଞ୍ଛନା ଗାଥା ଘୁଞ୍ଚିଯାଉ
ମୁଧ ଧବଳେ ଅଙ୍କ ରେଣୁ ଜାଗେ ବାଟେର ।
ଦୂରିକରିବ ଗୁଟେକ ଷଠ ଘୋର, ଘୋଲି
ଗୋଷ୍ଠୀର ଚିହ୍ନ, ପରାଜିତ ପଥ ଛୋଳ ।

—୧୯୪୮—

Digitized by srujanika@gmail.com

ବୀର ଜନନୀ

ସଂଗ୍ରାମେଁ ମୋର ଜନନୀ କହଲେ ଧଇର ହସ୍ତ
ବଢୁଲା ପୁତ୍ରେ ନ ହୋଇଛୁ ଭତ ଖାଳସ୍ତ ନ ସଶ୍ରସ୍ତ ।

ଦୃପ ଚେତନା ଶାଗାନ୍ତ ଶାଣ୍ଡ ବ୍ୟାକୁଳ ଗଣେକ ଧାରେ
ନସ୍ତନ ନିଦ୍ରା ନଇକ, ସ୍ମୃଥିରୁ ରପି ଏ ସଜନ ଦ୍ୱାରେ ।

ସଂଗ୍ରାମ କରି ହସ୍ତେ ତୋହର ଦେଇଥିଲ୍ ଦେବାଶି
ଦେଇଥିଲ୍ ମୋର ଅନ୍ତର ରକ୍ତ ଗର୍ଭର ଅସିତ ତାଳି ।

ସଗ୍ରାମେ ସ୍ୱନ୍ତ ଲୁଟେଇନା ତଥାପି ଲୁଟେଇନା ଜନନୀ ଏନ
ଖୁନ୍ଦାନ୍ତୁ ଝରା ଖୁନ୍ଦାନର ମୁଁ ଅନୁହ୍ନେବ ମୃଦେ ଦମ ।

ଏକ ପୁତ୍ରର ଜନନୀ ଜୀବନ ଜୀବନ ନୂହଇ ଆନଧା
ଜାଣ୍ଡ ନଜବା ପନ ସ୍ୱପ୍ନଥାଏ ହସ୍ତ କୋଳର ଧାରେ ।

ନବାଷଲାର ବତାସ ଖାହାର ହତାଶ ଚହେଣ ହାତେ
ମୃତବାଲ ଏକ ବକ୍ତ୍ର ଜନନେ ହାହାକାର ଶତେ ଭୁଜେ ।

ଜୀବନୁ ଜୀବନ ହସ୍ତାନ ବଢ଼, ହେଉ ଲକ୍ଷେ ଦୋ ଲକ୍ଷ
ଜନସ୍ତୀ ନ ଅଛ ମହା ସଂଗ୍ରାମେ ରହୁ, ରହୁ ସ୍ୱସ୍ତ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପନ୍ଦୋଳି ମଧ୍ୟରେ ରୁଦ୍ଧା ପଞ୍ଜରୁ ଟୋଳି ତୁଳିଳ ମଥା
ଆଶା ସ୍ବପ୍ନର ଯାଉଅଛି ଶାଳ, ମୃଣେ କାହିଁ ପଟେ କଥା ।
ମଧ୍ୟରେ ଶାଳିକ ଧୃତିଜାଗେ; ଘାସ ମଳାନ ଅଶ୍ରୁ ଧଣା
ଚୋପେ ପରିଣସ୍ତ !

ଅଗ୍ନି ଲାଗୁଛେ ଅଗ୍ନି ଓଡ଼ାଇଲ ଜଗା ।

ଗର୍ଜି କହୁଛ, "ଶାଫୁରିଅ ମୃତ୍ୟୁ ନାଶ ଘନ ନିଲ୍ଲଯା ପୁ
ଜୀର୍ଣ୍ଣ ବାଣୀ ନାହିଁ ପଛି ମେଳୁ ଦେବ ମୁକ୍ତବା ପ୍ରାଣେ ।
ମୋହରେ ଭିକ୍ଷା ମାଂସେ ଗଢ଼ା କ ଏଇ କାପୁରୁଷ ଦେହ ?
ଧିକ୍ ଧିକ୍ ମାହେଁ ପିଞ୍ଜୁରା ଯହେ ଭାଳି ଥିଲି ମୋର ସ୍ନେହ ।
ବିଦ୍ରୂପେ ମୋର ମନ ଗଢ଼ିଥିଲି ଶପ୍ଲବ ଗୀତ ଗାଇ
ଧିକ୍ ଧିକ୍ ହେଲି ଧୂପ ସ୍ବପ୍ନରେ ବଦନା ମୋହର ଛାଇ ।
ଲୋଭେ ଦେଖିଥ ପଗ୍ନଲେହୁ ବାଧ ଶୃଙ୍ଖଳର ଗନ୍ଧିପୁ
ଏଇ ଦ୍ୱାରରେ ନେଇ ଗୋଉରା ମୃତ୍ୟୁ ଅଟା ଦ୍ୱାରରେ ଅନ୍ତର ବନ୍ଧୁ ।
ଧୃତ ଚ୍ଛାଦ ମା ଶତଗଣ ଯଣା ଛତେ ଜଣ ଦୟା ଯାଚ
ଜନ୍ମା ଦେହେଲ ଜ ନ ଥିଲ ଶବ ଏଇ ଶାତାଙ୍କ ଅପ୍ରାପ୍ତ ।
ଦୁର୍ ଭୂଅ ଅବ୍ୟ ଜନନୀ ଭୂଗେ ବନ୍ଧାର ଦେଏ ମୁଁ ଘରେ
ମୃତ୍ୟୁ ଦେଖଇ ମଶାନ ନ୍ଦୁରେ, ଶ୍ମଶାନ ନ୍ଦୁରେ, ନ୍ଦୁରେ ।"

ଡାକୁଣୀଙ୍କ ରବ ଜଣି ଭୁଲି ଧାଉ ନିକ୍ଷିପ୍ତ ଅନ୍ତୋଳନ
ବିଶୁଦ୍ଧ ସେ ଚନ୍ଦନ ଦୋହ ହୃଦୟ ପରାଜିତେ ।

ତା ୮-୮-୫୯—ଶାନ୍ତିନିକେତନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶ୍ରମର ଗୌରବ

କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଗଜପତି, ଗଲେ ଦିନେ ପୁରୁଷ ଗହଣେ
ଜଗନ୍ନାଥ ଦରଶନେ, ଅଶ୍ୱସ୍ତମ୍ଭ ମଠର ପ୍ରାଙ୍ଗଣେ
ଏହ୍ନ୍ୟା ପଞ୍ଜଳ ଗଛି; ଗୁଡ଼ପିଏ ଅବାଳାଠ ବହୁ
ଝଣିଆନ୍ତି ଦ୍ରିଆଜ୍ଞନ ନିଅଳା ତଲାଳା ଜାତିର ଜଳିଆ
ବାସମଣି; ଶେଷ ର ନିଅଳ ଲଜ୍ଜା;

ରାଜ ଅନ୍ତଃପୁର

ନିର୍ଦ୍ଦି ଗି କ ଥିଲ ଦେନେ କର୍ମ ଦାବା ଦର୍ପଣ ଧନ୍ନା ।
ଭକ୍ତାଥ ଭଜିତ ନୋକୁ ଦେଇଥାନ୍ତି ହସ୍ତେ ଅନୁରେ
ନାଟବାଦ୍ୟ, ଜଗାତ୍ରେ ଅପ୍ସରା ଭଜିତଭ ଗଂଭାଷ୍ଣ
ସୁନ୍ଦରୀ ଶ୍ରୀ ଭଦ୍ର ନଟନ ସଜ୍ଜା;

ରଙ୍ଗାବୁ ଭାବେଷ

ଶୋଭିତ ମନ୍ତ୍ରକାଳେଦ ଅଶ୍ୱ ଗଜପତି କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବେ ।
ଏ ରଜା ଛଡ ଭୁଦେଶ ଦେବ୍ଭୁ ଷ୍ଟନ ତଗାଣ
ଯି ଭାଷକର ରାଜା, ସୃଷ୍ଟି ଚପେନାଓଠ, ଗ୍ରାମିକ ଶଂ ଡିଲ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଧର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରେ;

ଶ୍ରମ, ଶ୍ରମ ଗଉରବରେ ଗରବ ଅଭ୍ୟାନ

ଶ୍ରମ ଜଳେ ଲଭ୍‌ବାପ୍ରିତ ସୁଖ ଶାନ୍ତି ବନ୍ଧନ ଉତ୍ଥାନ ।

ଶ୍ରମ ଶତ ଯଜ୍ଞ; କୋଟି ଦାନ ପୂଜା ଦୁଃଖ ନିବାରଣେ

ସ୍ୱର୍ଷେ ସୃଷ୍ଟି ସ୍ୱଳପୁତ୍ର ବର୍ମେ ଯେ ଶମିତ ହୋଇ ଜଣେ

ଧାତ୍ରାତ୍ମା କଲ୍ୟାଣବ୍ରତୀ ବଳାସ୍ୱ ସନ୍ତାସା ତେଲ ବଳ;

ଅନୁଯାଗୀ ସୁଦଳ ସୁଦଶନ ଯିବେ ନେଇ ନାହିଁ ବଳ

ଏ ସ୍ୱଳ ମୁକ୍ତି, ଗାଲ୍ଭ ଅନୁସନ୍ଧ ପରମର୍ଷ ସ୍ୱତ;

ଗଙ୍ଗା ପଥେ ଚଳେ ନାହିଁ ଦେଶର ସୁଚୈଶୀ ଭଳଂଘାତ ।

ଯୋଗୀରେ ଆସନ ଦେଇ;

ସୃଷ୍ଟିଲେ ଭୂମିରେ ନରଗଣ

କାଞ୍ଚନ ଭୂଷଣଂ ଭୁଟେ ଝଙ୍କାର ତେଜ ଭର ସ୍ମି ପ୍ରମାଣ ।

ଛନ୍ଦ ଭରର ଭର;

“ମହାମାନ୍ୟ ରାଜପୁତ୍ର ଅଟେ

ନିଜରେ କଣ୍ଠବା ସୁତ୍, ଅଛି ଏଇ ଦାନ ଭୂମି ପାଶେ ?

ହି—ହି ସେ ତୁଅନ୍ତୁ ପିତା ତୁଅନ୍ତୁ ବା ଦେବ ଭଗବାନ୍

ନ ବହୁଦେଶ ଦେଶ ଲେକେ ତୁଅ ନା କ୍ଷଣସ୍ଥ ସାବଧାନ୍ ।”

Digitized by srujanika@gmail.com

ତରୁଣ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ; ଉଦାର ଉତ୍ସାହପୂର୍ଣ୍ଣ ହାତ
ଏହ କର୍ମେ ମାନବ ଧର୍ମେ ଶଦ୍ଧାଦ୍ ଦ୍ୱେଷାର ଅଭିଳାଷ
ଅଧରେ କରୁଣ ଗୀତା; ବାହୁଁ କହୁ ନ ପାରିଲ ସତ୍
ଷିପ୍ର ପଦେ ରକ୍ତସ୍ରୋତେ ଟେକି ଦେଲେ ଶଙ୍ଖ ଜୟଶ୍ରୀ ।

ସ୍ୱପ୍ନିଳ ସେତୁହର ଧାରେ ଲସଟେ ଭଣ୍ଟବ ଏ ଉନ୍ମେଷ
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ହେ ଅଙ୍କ ଦେଲ ତୁମ ଅନ୍ୱେଷ ।

ତା ୧୬।୧୦।୫୦—ଶାନ୍ତିନିକେତନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦ

ଶବଦର ଶରଣର ବଶ କରଇ ମନୁଷ
ଦୁଷ୍କୃତର ଲଜ୍ଜାରେ ଆଲୋକ, ଅଲୋକ ଉଦାର ।
ଧନ ଦୁଃଖାନ୍ତ ଦୂର ଅଣ ଦେଖ ମୁକ୍ତିଦେବୀ ସ୍ବର୍ଗେ
ନିରନ୍ତର ଅନନ୍ତ ଜନସ୍ଥାନ ବୁଦ୍ଧଦେବ ଅନ୍ତ ।
ଟାଣି ଧାରି ନବାଗତ ଧରଣ ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ଦ ନେତ
ପୂର୍ବାଗତ ଅନାବୃତ ପୃଥ୍ୱୀ ଆଲୋକ ।
କାହିଁ ବୁଦ୍ଧ ବୋଧିବୃକ୍ଷ ତଳେ ?

ବକାଳର ଅନେ

ଯା' ଅପ ନିତ୍ୟ ଅଂଶୋପ ଜଗତେ ଜନ୍ମେ ।
ତଥାପି ଯେଉ ଅଙ୍କି ଚୋଟେ ଗୋଟେ ଝଳ୍କି ସମରେ
ଅନ୍ନିମାନଙ୍କ ମୁକ୍ତ ଧର୍ମ ଦେଶ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନେ ଚୁକ୍ତିରେ ।

ମଧ୍ୟ ପଥକ୍ଷେତ୍ର ଦେଖିଲେ ଅବନର ଜନ୍ମ ବୁଝିବ
କିଞ୍ଚ ଚ ଅଚରଚନ୍ତ୍ର ଏଥି ବୁଦ୍ଧ ଲୋପସିଦ ?

Digitized by srujanika@gmail.com

ଫୁଲ ଫୁଲ ଝରନ୍ତି ଲୁହନା ଅନ୍ଧାରେ ଝାଳିନି
ଅନନ୍ତର ଦରଷଣେ ମୂର୍ତ୍ତି ଘେନେ ଶିଶିରିନ ।
ଚନ୍ଦ୍ର ନେତ୍ରରା ମଣି ଗାଦେ ଦେଲେ ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳି
ମନର ମରୁଣା ଝଙ୍କଳ ଗଳି ଫୁଲ ଫୁଲ ।
ଅନାହାତର ଯନ୍ତ୍ରା ନବ ଛାନ୍ଦିକ ଏ ନେତ୍ର ମଣିନ
ନେଗାଟି ନଗାଟି ଶୋଭ ପିଞ୍ଜର ଖୁଲି ଛାଡ଼ ଝୀଣ ।
ସୁବର୍ଣ୍ଣର ଥାଳୀ ଦେଲେ ଯେତି ଲକ୍ଷ୍ମୀ ମଧୁ ଝରି,
ହୃଦୟର ବେଦନା ଚନ୍ଦ୍ର ଚନ୍ଦ୍ରନ୍ତ ଫେରେ ଝର ।

ଦେଖିଲେ ସେ ସ୍ୱପନର ଅର୍ଦ୍ଧ କ୍ଷୀଣ ଜନ୍ମ ଗତ
କରୁଣାରେ ପାଣି ହୋଇଗଲ ହୃଦୟର ଗତ ।
ମଣିମର ହୃଦାନ୍ତ ଅନ୍ତରର ଦେବେଶ ଜଗବାନ
ଏନେଇ ଛାଲ ତପସ୍ୟାରେ ମୁଁ ଥିଲି ନା ସନ୍ଧାନେ ।
ଜାଣେ ନା ମୁଁ ସ୍ୱର୍ଗଭୂମି ଅବା ଭୂଲୋକ ଦେବତା
ଏବ ଦୁଃଖେ ଯା'ର ଅଶ୍ରୁଜଳ ଝରଇ ସମତା ।
କରୁଣାର ଦିବ୍ୟଭୂମି ଛାୟେ ମାର୍ଗର ଅନ୍ତରେ
ଅଶ୍ରୁ ଛାୟେ ପରମ ପବିତ୍ର ସ୍ୱର୍ଗ ଗଙ୍ଗା ଜଳ ।
ହୃଦାଏତା କଳ୍ପବୃକ୍ଷ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତ୍ୟାଗ ମାନଯୋଗୁ
ଧର୍ମେ କର୍ମେ ଝରଇ ମହାନ୍ତ ପାରିଜାତ ନେହିଣୁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ତେଣୁ ହୃଦୟ ମନ୍ଦରୁ ଧାରଣ ପଶିଛ
ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ-ଙ୍କର ଅତେ ଅନନ୍ତ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ଅମୃତ ।

ରଶ୍ମିର ତେଜ ଏବଂ ସୁନ୍ଦର ଚେତନ ସୁନ୍ଦର ମଙ୍ଗଳ
ରତ୍ନାକର ଅମ୍ବର ଚେତନ ପ୍ରାଣ ସାଧନା ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ।

ପୁଷ୍ପମାଳା ଥାଳି ଗାଗରାରେ ତୋଳିଆଣୁ ଧନ
ଜନ୍ମିଦେବା ପାଇଁ କାଶ୍ମୀରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣମାଇଁ ପଦ ।

ଶାଳିଧାନ ଗେହୁ ଧାନ୍ୟଶ୍ରୀ ନାରିକେଳ ଭଣ୍ଡାରେ
ନ ଅଛୁ ତେ ଜାତିଭେଦ ବର୍ଣ୍ଣଭେଦ ଗୀତରେ ।

ତପସ୍ୱିନୀ ସ୍ନେହ ଶୋଭ ସ୍ନିଗ୍ଧ ଧଳ ଦୂର ଭାର
ଦେଶେ ଦେଶେ ନବୀନ ଆଲୋକ ଢାଳୁ ତେଜ ସଞ୍ଚାର ।

ଦେବୀ ଗୀତା ସନ୍ତାନ ପଦେ ଝରେ ଅଶ୍ରୁଧାର
ଅଭିସ୍ନାତ ପଶିଅଛି ପ୍ରାଣେ ରଶ୍ମିର ଜୁହାର ।

ଭାରତ ଗର୍ବର ଧୂପେ ଧୂପେ ମଧୁର ରଣନ
ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଶରଣ ଗଲୁ ଆମେ ଧର୍ମର ଶରଣ ।

୨୮-୧୦-୫୦—ଶାନ୍ତି ନିକେତନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ପୁରସ୍କାର

ଶତ ଶିଳ୍ପ ସୃଷ୍ଟି ଲଭି ଯାର ସ୍ୱପ୍ନ ଏଠି ଗଢିଲ ରୂପି
କଳ୍ପ ନାହିଁ ସେ ପ୍ରସ୍ତର ସେ ସୁନ୍ଦର ମୂର୍ତ୍ତି ଅଦ୍ୟାପି ।
ଶିଳ୍ପୀ ଜନ୍ମଭୂମି ମାଆ ଯିଏ ସେଦିନ ସମ୍ଭୁକ୍ତ ଶତେ
ସେଦେଶର ବନ୍ଧନ ଯେତେ, ଜନ୍ମ ହେଲ ସମ୍ମୁଖ ଅନ୍ତରେ
ଶିଳ୍ପ ନବ ଗୀତେ;
ଶୁଣି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୁଗ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାର୍ଥ ଲୋଭ
ଲଭ୍ୟ ହେଲ ଅବସାଦ; ଏକ ଶତ ଅଶ୍ରୁ ଜଳ ତାଙ୍କ
ପ୍ରଣମିବ ଆଜ ସୂକ୍ଷ୍ମ ସ୍ୱରଚିତ୍ର ଅମୃତ ଆହ୍ୱାନେ
ଗୋଟିଏ ଲଗରେ ଆଜ ସେ ପ୍ରସ୍ତର ଶାଳେ ତାଙ୍କ ତାଙ୍କର
ପଦାର ମନ୍ଦିରୀ
ଅର୍ପିଥିଲ ଶାଳ ଆଜ ଲଗି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଉଧ୍ୱରି ଲାଳସା ଝଡ଼ ଉତ୍ତା ରିକ୍ ଷୁଧିତ ହ୍ରୁପଣ
ମୁଠାଏ ମୃତ୍ୟୁ ରାକ୍ଷସୀ ସାହେବୀ ଅଟ୍ଟ ହସେ ଚତୁର ଘାଟ
ଅନେ ଯତି ଅନୁଚରୀ ମହାପ୍ରାଣେ ନାଚିନିଏ ସବ
ଦେଖାଉଛି ସୁନ୍ଦର ଦୁନିଆ ହାଟ ଭାଙ୍ଗ ସବୁ ।

ଏ ଶୋଷୁ ଅଞ୍ଚ
ଅଶ୍ରୁ ସିକ୍ତ ଯାତନା ନିସ୍ତବ୍ଧ ।

ନଗ୍ନ ଦେହକୁ ରଙ୍ଗାଇଦେ.
ଦଣ୍ଡୀ ଅସ୍ତ୍ର ଶକ୍ତି ବାଘଝୁଦ
ଲଘୁ ଯାତ୍ରାର ପଥି ଶାସ୍ତ୍ର ଲୋକେ ଏବେ ନାହିଁ ଲବ ।
ଘୃଣ୍ୟ ଜୀବନଙ୍କ ସ୍ୱର ପ୍ରକୃତ୍ତି ଜନ ଦେବାପଣ୍ଡୁ ଧରା
ଯା ଶିଶ ଏ ସ୍ନେ ତେଜ ଗଭୀର ଓଡ଼ ମୃତ୍ୟୁବେଣୀ ;
ଏଇ ଦୁର୍ବାସ ବିଷ ଦେଖି ପ୍ରଭୁ ଚାଲିଥିଲ ବାଡ଼ି
ମୃତ୍ୟୁ ନୁହେଁ କି, ଏହି ନୂତନ, ଜୀବନ୍ତ ଅନ୍ତର ସଙ୍ଗତ ।
ଶାନ୍ତ ଛାୟେ ଭାବେଡ଼
ଦେହ ମୁହିଁ ଅଶ୍ରୁ ଜଳ ଯାଚେ ।
ଆଉ ଦେଉଛି ଏଠି ଶାନ୍ତ ତାହା ବନ୍ଧୁ ଗ୍ରହଣ
ସ୍ନେହ ଯୁଗେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାର ଦେଖା ଯାଉ ସେଦେହ ଦର୍ଶନ ।
ଶାନ୍ତ ଜାଣ ନଭସେହା ମୋ ଅନ୍ତରୁ ଭାଳ ଠେଡା ହରି
ଶୀଖିଅଛି ହୃଦୟରେ ସ୍ୱଦେଶ ଜନ ଅନୁରାଗୀ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସେତା ନାହିଁ ଠାଠ ରଙ୍ଗ ପ୍ରାସାଦର ନେତ୍ର ଝରକାରେ
ନୀତ୍ର କ୍ରୀଡ଼ାର ନାଚ ଗାଉଛି ମୁଁ ଗଜ ମୃଦଙ୍ଗର ।
ସେତା ନାହିଁ ବନ୍ଧୁ

ପ୍ରାଣ ହେଲ ଶାନ୍ତି ମୁଁ ଗାଉଛି ।

ସ୍ୱର୍ଗେ ସ୍ତ୍ରମ ଚିନ୍ନରଥ ଯାତ୍ରା, ମୃତ୍ୟୁଦାୟୁ, ଶର୍ଦ୍ଦର ସରେଇ
ସ୍ୱର୍ଗର ଜୋଛନା ଶଯ୍ୟା ଜ୍ୟୋତିଶେଳ ବାଦର କ୍ରୀଡ଼ାର
ଅନନ୍ତ ଯୌବନ ପ୍ରାଣେ ଖାଲିଦେଇ ପ୍ରେମଚଳଳ ପ୍ରାଣ
ଜଣେ ଧରି କୋଟି ଅମୃତ ସୁଧା ପାଣି ଲଭୁଚ ନିର୍ବାଣ ।

ସ୍ୱପ୍ନାର ନେଇ ମୁହିଁ ବୃଥା କମ୍ପା ବକ୍ଷର ଯୋଜନା ।
ଯଥ ଏବ ବୌଦ୍ଧ ମୂର୍ତ୍ତି ବନ୍ଧନ ମୁଁ ନତୀ ଆରାଧନା ।
ଧନ୍ୟ କନ୍ଦ ବୌଦ୍ଧ ଯନ୍ତ୍ର ସ୍ତବେବେ ମୁଁ ବନ୍ଧନ ପ୍ରସ୍ତର
ନିର୍ଜନ ବିହାରେ ବସି ଭଜିଛ ଯେ ଶାନ୍ତିର ସଂସାର ।
ସେହୁ ଉପହାର

କୁଞ୍ଜନବାର ଶେଷ ପୁରସ୍କାର ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ରକ୍ତଦଅ

ରକ୍ତ ଦଅ, ରକ୍ତ ଦଅ, ସମ୍ରାଟ ହେଉ ଅଥବା ମାଗି
ଜରାଗ୍ରସ୍ତ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ମୁଁ ଅନାଥ ଏଇ ଶିଶୁର ଲାଗି ।
ବୁଝେନା ଧନ ଧରଣୀ ଧୂଳି
ବୁଝେନା କାହୁଁ ଗହ୍ୱରର ଦେହ
ବସ୍ତୁ ହେଲାଣି ଯା' ଧନ ସବୁରେ
କୁଢ଼ାଏ ଯା ସଞ୍ଚୟର ଦେହ ।
ଭୂମିର କୋଠର ଅସ୍ଥି ବାଙ୍କ
ଏଇ ଯେ ଶିଶୁ ପଡ଼ିଛି ସ୍ତବ୍ଧ
ଦଂଶନର ତୀବ୍ର ଜ୍ୱାଳା
ସ୍ଫୀତ ନୀଳ ଅଂଶୁ ଜାଳ
ଶିଶିର ଜଳେ ମସୃଣିତ
ଜାଗ୍ରତ ଯା'ର କୋମଳ ଜଳ ।
ରକ୍ତ ଦଅ, ରକ୍ତ ଦଅ ଜୀବନ ତା'ର ରକ୍ଷା କର
ତା' ବୁକୁ ଲହୁ ଯିବ ଜନ୍ମ ସିକ୍ତ କର ଧରଣୀ ତଳ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ରକ୍ତ ଦିଅ, ରକ୍ତ ଦିଅ
ଡାକିଲା ଗିରି ବାଘ ଗର୍ଜେ
ଦଧୀଚି ପ୍ରାଣ ଦସ୍ୟାର ଛଳେ
ଏ ଦେଶ ଦୋଳି ଅଙ୍କ ରଚେ ।
ଧଉଳି ଗିରି ଶୃଙ୍ଗେ ଛିଡ଼ା
ଗର୍ଜି କହେ ଚଣ୍ଡାଶୋକ
ଏଇ ଯାତନା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେ
ଏଇ ଯାତନା ଭରେ କି ଲୋକ ?
ମଣିଷ ରକ୍ତ ସାଗରେ ଅଛି
ଆଣିଛି ନାଳ ନଉକା ବାହି-
ଭାରତ ସର୍ବ ସମ୍ରାଟ ମୁଁ
ଏ ଛାର ଦେହ ପାରିବ କାହିଁ ?
ରକ୍ତ ଦେବା ଭକ୍ତ କଥା,
ଜାଣିଚ ଯେତେ ଲକ୍ଷ ମଥା ;
ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହେ ବାହୁଲ ଭୂରେ ଦର୍ଶିଲ ଏ ଦରହତା ।
ଧନ୍ୟ ଏମ ରକ୍ତ ଦେବ
ନଉକା ଏଠ ଭାସିବ କିଏ
ରକ୍ତ ଦିଅ, ରକ୍ତ ଦିଅ
ମିଳନ ଝଟେ ସକଳ ଦେଶୁଁ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଭକ୍ତି ଦିଏ, ଶକ୍ତି ଦିଏ,
ଦେଖାଏ ଆଶା ଦାଏ ଚିର ସ୍ୱପ୍ନ
ଧାତୁର କାଞ୍ଚି ଜୀବନ ଘର୍ଷ
ଶିକ୍ଷା ଏଇ ଚାର ଶାଲ୍ ।
କହିଲେ ରଜା, "ସେନାପତି ଶୁଣ
ବସ୍ତୁ ବାଛି ରତ୍ନ ଦିଅ
ଦେଶିକି ଦେଶିକ୍ଷି ଶକ୍ତି ଏବ
ରାଜାଙ୍କ ଦେଶ ଉତ୍ସବ ।"
ସେନାପତି ଆଦେଶ ଶିରେ ଧରି
ଅପୂର୍ବ ଅଙ୍କ ଜୀବନ ଧାର
ଶୀତଳ ନୀଳ ସିନ୍ଧୁ ଭରି
ଶିଳ୍ପ ତେଜର ହୀରା ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଦ୍ୱାର ।
ବଦନ ଖୋଲି ଦେଖିଲେ ବୀର
ଅଚଳ ଦୃଢ଼ ସୁଗମ୍ଭୀର ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ଡାକିଲେ ରଜା
"ବସ୍ତୁ ବାଛି ଧନ୍ଦ ଦିଅ
ଇଏ ପ୍ରେମ ରତ୍ନ ଏବ
ରଜାଙ୍କ ଦେଶ ଉତ୍ସବ ।"

Digitized by srujanika@gmail.com

ଯାହାର ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼ି ଚାନ୍ଦ
 ଗଣ୍ଡରେ ଝଡ଼ ଲଟେ ଅଛି
ଆଖି ଲଗି ଲକ୍ଷ୍ୟ ଦାନେ
 ମର୍ମ ଭେଦୁ ଛୁଟିଛି ଅଛି ।
ବଦନ ଖୋଲି ଡାକୁଲେ ବାର
ଅଟକ ଯାଏ ସୁଗ୍ରୀବ ।
ଡାକୁଲେ ରଜା, "ଗୋପିନୀଗଣ
ଛେଳିବାଳା ଗଡ଼ିଲ ମନ
 ବୃନ୍ଦାବନରେ ଭ୍ରମର ପାଇଁ
ଗଜଗତ ମୋ ବଂଶୀ ଲଗି
 ଜଣେ କି ଭ୍ରମ ପଚାର କାହିଁ ?
ବୃନ୍ଦାବନ ନଟ ବଳସ ଲକ୍ଷ୍ମୀ
 ପଙ୍କଜ କି ଏଟେ ମୁଖଦ୍ୱାନ ?
ଭକ୍ତିଗନ୍ଧ ଝଙ୍ଗା ନଳ
 ଭାଦ୍ର ଲଗି ନନ୍ଦଦଳ ଦାନ ?
ଅନ୍ଧେର ମୋ ଗ୍ରୀବା ଦେଖ
 ରକ୍ତ ଦଅ, ରକ୍ତ ଦଅ
ହେ ଭାଷିଏ ଶାପ ଅଟେ ଏଣ
 ସନ୍ଧ୍ୟା ତଥ ଚନ୍ଦନାର ।"

Digitized by srujanika@gmail.com

ବନ୍ଧନ ଟେଘଚ ଧନୁରେ ଯାର
ଅଟଳ ଧ୍ୟାନ ସୁଗମ୍ଭୀର;
ଲଙ୍କା ସ୍ୱରେ ପାତ୍ରଲ ନଦୀ
ପ୍ରବଳ ଶିରେ ଉଡିଗ ଗାର ।

ଯେଉଁ ବୀର ହୋଇଲେ ଛୁଆ
ଜନ୍ମରୁ ସେ ଚତୁର ବାଣୀ
ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଓ ପଣ ଓଢ଼
ଭରିଲ ଏତେ ମୃତ୍ୟୁ ହାଣି ?
ବକ୍ଷ ଧାରେ ଧରଣୀ ଘୋର
ଚୋଳିଲ ପେଟେ ସୁଗ୍ରୀବକ
ଛଡ଼ ଏଭ ଖଣ୍ଡ ନାରି
ନକ୍ଷତ୍ର ସେ ମଙ୍ଗଳ ସ୍ୱର୍ଗ ।
ଯାହାରେ ତୁହ ନନ୍ଦର ସ୍ୱନ୍ତୁ ?
ଶାଳେ ଯେ ତୁହ ନନ୍ଦନ ଚୋନ୍ତୁଁ
ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଓ ଖଦ୍ର ଅଟେ
ଜନନ୍ତ ତୁହ ଧରଣୀ ଦେଧାଳ ?

Digitized by srujanika@gmail.com

ପିଲୁ ସମ ରକ୍ତ ଶୋଷି
ତୃଷ୍ଣା ତୋର ବଢୁ ଦାନେ ?

ରକ୍ତ ହେତୁ ଚାଲୟ ଭେଟବ
ତହୁଁ କ ତା ଦୁଃଖ ପାଶେ ?

ଚାଦନାଙ୍କି ଜୀବନେ ଧନେ
ଅପର ଲକ୍ଷ ସ୍ୱର୍ଗ ଜାଣେ

ରକ୍ତ ସ୍ୱପ୍ନ ବୁଡ଼ାଏ ସେତୁ
ବୁଝେନା ଯେତୁ ରକ୍ତ ମାନେ ।

ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସେ ମରମ ଫାଟେ
ଯେ ବୁଝେ ସିନା ତାହାରେ ଭାଟେ

ପକ୍ଷୀ ଯେ ସ୍ୱପ୍ନ ଫନେ
କରୁଣାଦ୍ୱାନ ବର୍ଷ ଘାଟେ ।

ମନ୍ଦସା ଗଳ ଟଣ୍ଡାଶୋଧ
ମରମ ନାଳ ଓଡ଼ଳା ଟଙ୍ଗାଳ
ଅବାଳା ଶିଶୁ ନଷାଦ କୁଟନ
ଟେଙ୍ଗରା ତେଜ ବେଲଲ ତୋଳା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଅନ୍ଧାରେ ଗୀତେ ଖଗ
ଚେତନା ଖେଳେ ଢେଉରେ କ ଶୋକ
ଲୁଣ୍ଠଣ ଭାବେ, ଦୃଷ୍ଟ ଭାବେ
ଏଷା ନାଉ ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ।

କଳ୍ପନା ଉଠି ବଳେ ପଡେ
ଚନ୍ଦ୍ରର ଲୀଳା ଗଡ଼ଇବେ
ବଧୀ ଅଛି କହୁଣ କିଛି

ଜ୍ୟୋସ୍ନାଯୀ ନେଇ ଅଭ୍ର ନୀଅ ପୁଞ୍ଜଭାବେର ଖଗର ନିଦ୍ରା ।
ପାଲୁ ନ ଆନ୍ନ କଣ୍ଠେ ଲୁଟେ କଣ୍ଠଗୁଚ୍ଛ ଧରିଲେ ଭାର
"ଲୁହେଁନା ଆଉ ବଣ୍ଠ ମୁହିଁ ବୋଉଳନ୍ତି ନିଜ ଜୀବନ ପାର ।"
ପାଲେ ନାହିଁ ଏଷା କଥା ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଜୀବନ ଏତ
ଏଇ ଅପଣା ଶିଶୁ ଭଗୀ ଚଉଁଡ ଦେହ ଦେଖାଅ ଲୋଭ ?
ସୁନ୍ଦର ଲୁଗା ଏଥ କ୍ଷୁଳେ ତାଙ୍କୁ ଛାଡି କେତେକ ଜନ ।
ନିଜନ୍ୟ ପଦେଲ ଦୂରେଇ ଏବ ପାଞ୍ଚନ ଜାଣି ଗୋଟିଏ ମନ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଭାରତଜନନୀ ତୋ'ର ପଦ ଗାଇବା କୁଣି ପାଇବା ନାହିଁ ।
ତୋ'ର ପ୍ରାଣ ଆପଣା ରକ୍ଷ ମାଗେ ତୁମେ ବଡ଼ୀୟାନ୍ତ୍ରଠେ ।

ଚନ୍ଦ୍ରାଲୋକ ଲଜ୍ଜାଘରେ
ଏଡ଼ିଗଲି ତୋହର ଧରଣୀ ଛଳେ
ଅନ୍ୟାୟୀର ଖଡ୍ଗ ଘାତ
ନଥାଇଲେ ଏଣାଣ ଅଶ୍ରୁଜଳେ ।

ବନ୍ଧୁହେଲ ଆଜି ଯିବେ କିଣି ଖଡ୍ଗ ଦେଇ ଥାଉଲି ନାହିଁ
କାଳୁ ଫେରନ୍ତି ଆସନ ତକଳ ଦେଖ ମୁଁ ଏବେ କାନ୍ଦୁଥାଏ ।

[illegible]—[illegible]

ଶ୍ରମିକର ଭଗବାନ

ଅତି ସାଧାରଣ କାରଣ ନାହିଁ କିଛି ତଥ୍ୟ
ନାହିଁ ଅସହତ
ପ୍ରେମରେ ଟାଏ ଭୁଲ;
ଅପରନ୍ତୁ, ଗର୍ବରେ ଭୁଲେ
ପାରେଣ ଅସ ନାହିଁ କରାଇ ।
ଦୁଃଖଦୈନ୍ୟ ଛାଳ ଦେଖା ଭଗି
ମନରେ ନାହିଁ ଯାଏ
ଧଣ୍ଡୁ ନମାହର ଉର୍ଣ୍ଣ ·
ଦେଖଣୁ ସଙ୍ଗୀତ ନାହିଁ ଗାଏ ।
ସୁନ୍ଦର ସୂର୍ଯ୍ୟ ଚନ୍ଦ୍ର ତାରକା
ଦେଖାଏନା ଭେଣ୍ଡୁ ଧରା
ପାଦେ ସଢ଼ି ଶୈଳବ ଝଣ୍ଟାଏ ନାହିଁ ମୁ
ଦେହର ଲଢ଼, ଶୋଷୁ ଭଳ ।
ଭ୍ରାନ୍ତ ଉଚ୍ଚ ଶାଶ୍ୱ ଛାଡଣ ଏଇ ହିଁମ ସର୍ତ୍ତା
ଅତି ସାଧାରଣ କାରଣ ନାହିଁ କିଛି ତଥ୍ୟ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଲାଠ ଢାଙ୍କି ମାଟି ଢୋକୁ ଝାଙ୍କି ଲୁଣ୍ଠ

ଦାଉ ଚାଟେଇ ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି

ଝଲ ବାଲୁ ବାଲୁ ବର୍ଷା ଅଧାରେ

ଘାଣ୍ଟିପାଏ ମୋର ପିଠି ।

ଧର୍ମ ଦେବତା ଗଞ୍ଜଳେ ପେଷଣ

ଖେଉଙ୍କଷଣ ମାଘ ଘେର

ଦା-ଦୁଆଣ ଢୋଉ ଉଦର ମୋହର ଜଞ୍ଜାଳ ।

କାମ ବେଳେ ମୁହିଁ ନାକଲୁ ଡ ଭୁଲପାଏ

ଲୁଚ କଥା ଦେବେ ଶୁଣିବାକୁ ମୋର

ଅବସର କାହିଁ ଥାଏ ।

ନଗାଡ଼ ବଜ୍ର ଭାଳଦାଏ ଶତ

ଦେବଙ୍କମୋହ ଛେଉ ଭୁଜି

ପିଲଝିଅ ଲଗି ଅନ ଦାଉଳା

ଯୋଗାଡ଼ରେ ଭୁଲ ମୃତି ।

ଶାଳ ଚସୁଠାଧେ ବାଧାଦେ ମୁଁ, ଷଣ୍ଡପାଏ

ଧର୍ମର ଶାଖ

ଧର୍ମଧ ଚାଲ ବୋଲି

ଦାଣ୍ଡ ତୁନା ଭଣ୍ଡ ଜନଥାଷ୍ଟ ଲଗିଥାଏ,

Digitized by srujanika@gmail.com

ଅନ୍ନ ନାହିଁ ପାଣି ଜଳତ ନାହିଁ ତ୍ରୁପ ନାମ

କାରଣ ନେଇ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଅଳଙ୍କାର ଦୃଶ୍ୟଥିବ ଭଗବାନ ।

ଗୀତର ବାଣୀ କାରଣ ଏଇ ହିଁକ ସତ୍ୟ

ଭୂଷେନା ଶାସ୍ତ୍ର ବୁଝେ ନାହିଁ ଜନ୍ମ ତଥ୍ୟ ।

ସନ୍ନ୍ୟାସୀନେ ବଂଶ ତାଳପତ୍ର ଭୂମିକୁ

ବୋଧ ହେଉଥିବ ମନେ

ହୋଇ ଦେବାପାପତ ଶୁଣିବାକୁ ଗାଲି

ଲାଗିଲ ବ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ

ଧର୍ମସ୍ଥ ସ୍ମରଣ ତାହାଙ୍କାଠେ ପଥ ପାଇବ

ଗଡ଼ୁଥିବ ନେତ୍ର ପୂର୍ବତନ ଭାବରେ ।

ତାହାର ହୃଦୟେ ବସ୍ତାରୁଥେ ହେବ ଧନ୍ୟ

ନରବାଦର ହୁଏ ଅବୁ ଶିଖା ଅଟା ନାଳନ ।

ମାଧବ ଜନକର ଅଚ୍ଯୁ ଗରବ

ଅଦ୍ୟାସୂଚନ ପ୍ରଜା

ପ୍ରଭୁ ପୂଜନ ସୁଭାଷ ସ୍ମୃତି

ଦୁନିଆର ଜନଣ ଘଣ୍ଟା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମୋ କଥା ସ୍ୱଚ୍ଛତା ଲଗି ଦେଖିନାହିଁ ଜନ
ବର୍ଷ ଜୀବନ · ବର୍ଷ ଯୌବନ
ବର୍ଷ ମୋ ନମୋନମଃ ।
ଅଜ୍ଞନ ମୁହିଁ ଜାଣେ ନାହିଁ କଣ୍ଠ ଅର୍ଥ
ତୁମେ ସମିକ୍ଷ ଜାଣ ଏହୁ ଟିକ ଅତ୍ୟ ।

୧୨।୮।୫୦—ଶାନ୍ତିନିକେତନ ।

—ସମାପ୍ତ—

Digitized by srujanika@gmail.com

ସୂଚନା

ଲଙ୍କା ବିଜୟ—

ବିଜୟ ସିଂହ ସିଂହପୁର ରାଜା ସିଂହବାହୁଙ୍କ ପୁତ୍ର । ପିତାଙ୍କ ସହିତ ମନୋମାଳିନ୍ୟ ହେବାରୁ ସେ ନିଜ ଭାଗ୍ୟ ଅନୁସରଣରେ ସମୁଦ୍ର ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ । ବହୁ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶ୍ରୀହୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ସେ ସିଂହଳ ଉପକୂଳରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ । ଯକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ଭୟାନକ ଯୁଦ୍ଧରେ ନିପାତ କରି ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ୫୪୪ରେ ବିଜୟ ସିଂହଳର ରାଜା ହେଲେ । ଓଡ଼ିଆ ପୁଅ ବିଜୟ ସିଂହ ଓ ତାଙ୍କର ବଂଶଧରମାନେ ପ୍ରାୟ ୨ ହଜାର ବର୍ଷ ଲଙ୍କା ଦ୍ୱୀପ ଶାସନ କରିଥିଲେ । ଏହା ଓଡ଼ିଆ ପକ୍ଷରେ କମ୍ ଗୌରବର କଥା ନୁହେଁ । ବିଶେଷ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ 'ଲଙ୍କାଯାତ୍ରୀ' ପ୍ରବନ୍ଧଟି ।

ମାନସ ତୀର୍ଥ—

ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ପ୍ରବଳ ତୃଷ୍ଣା ଲାଗି ଯଥାଶୀଘ୍ର ଭାଇମାନଙ୍କ ସମସ୍ତ ପାଇଁକୁ ପଠାଇ ଜଳ ଆଣାଇଲେ । କିନ୍ତୁ ମାନ-ସରୋବର ଜଳ ଆଣିବାକୁ ତାହାର ସାହସ କୁଳାଇଲା ନାହିଁ । ଯକ୍ଷଙ୍କ ଉତ୍ତର ମାଗି ଜଳ ଦେଲେ । ଏ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତର ନ ଜାଣିଲେ ମଧ୍ୟମ ପାଣ୍ଡବ ଯକ୍ଷଙ୍କ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ବୋଲି ପୂର୍ବେ ହିଁ ଏଥି ନିଷେଧ କରିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପିଇ କଣ ? ପରାସ୍ତ ନିଜ ଶତ୍ରୁଙ୍କୁ ଅଧେ ମାରିଲେ । ତଥାପି ଯକ୍ଷଙ୍କୁ ହାରାଇଲେ ନାହିଁ । କୁମାର ନାଟକ ପ୍ରଶ୍ନର ସନ୍ତୋଷ ହେବ ଜନ ସାଧାରଣଙ୍କ ଗୌରବର କଥା ଥିଲା । ସେ କହିଲେ, "ମୁଁ ମାନସରୋବରରୁ ଜଳ ଆଣି ପିଇବା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ । କିନ୍ତୁ ଯକ୍ଷଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର, ପ୍ରଥମ ଯେତେ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଆଲୋଚନାରେ ଦିଅ । ଜ୍ଞାନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ତ୍ରିବେଣୀ ଓ ସ୍ତୁତି ... ଅଗ୍ନାତ୍ର ଗଭୀରର ପ୍ରୟାଗ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଅଟନ୍ତି ଜାଣିଲ ଯେ ଅର୍ଥ ... ଦାନ ମଧ୍ୟରେ ମା... ଗୌରବରୁ କଳ ... ... ତା ସେଠାରେ ଅସମ୍ଭବ । ଏପ ସ୍ତବନ, "ସାହିତ୍ୟ, ସଙ୍ଗୀତ, କଳା, ଧର୍ମ ପ୍ରଭୃତି ଯାହା କନ୍ତୁ ଭୂମିଅଟେ ..., ସବୁ ମଣିଷ ... ଭୂତ । ସମସ୍ତ ସବୁ ତୀର୍ଥ- ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରାପ୍ତି କରନ୍ତି । ତେଣୁ ଏପ ସାର୍ବଜନୀନ ତୀର୍ଥଶ୍ରେଷ୍ଠ—ଏହା ସ୍ଥାନ ଯେ ନବ୍ରଭୂମି ଜୁହିଁ । ... ତଳ ଏବଂ ଦେହରୁ ... ... ସୀମାର ... ତନ୍ତ୍ରରେ ... ନାଗଙ୍କ ... କହିଲ, "ଏଥି ... ମାନତରକାଳ ... ପଞ୍ଚନ, ... ନହ! ନଦର ... ଲଗି ଅପମୂଳ ।" ... ... ପ୍ରୟାଗ ... ଖେଳ ... ।

ସେନାପତି ବସ୍ତୁ ଶର୍ମା—

ଅନନ୍ତ ବାମଦେବ ୨ୟଙ୍କ ସମୀ ... ଶର୍ମା ଗୌଡାଧିପ- ... କୁତ୍ରିଲ-ଉ-ଖାନ୍ ... ସହିତ ଯୁଦ୍ଧରେ ସେନାପତିତ୍ୱ କରିଥିଲେ । ମୁସଲ୍‌ମାନ ସେନା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ପରା- ଜିତ ଓ ... ହେଲ । ଏ ଯୁଦ୍ଧରେ ମୁସଲମାନ ସେନାପତି ... ମୁଖ ... ହୋଇଥିଲେ । ଏ ସେନାପତିଙ୍କ ବୀରତ୍ୱ ବର୍ଣ୍ଣନା ... ଉଦ୍ଧୃତ ... ଶିଳାଲିପିରେ ଅଛି । ଗୌଡାଧିପଙ୍କ ... ଓ ସମସାମୟିକ ... ଏ ... ... ।

ଶିଳାଲିପିରେ ... ବାରବଟ୍ଟର ... ପ୍ରକାରେ ... ଅଛି:—"... ଯୁଦ୍ଧରେ ...

Digitized by srujanika@gmail.com

ଧପନ୍ୟ ଅଭେ ବିଧ୍ୱଂସକାଣ୍ଡ ଘେନାଗଡ ବିଶ୍ୱ ର ଜନସ୍ ଅର ଭଣା ଦେଖୁଛି । ତାଙ୍କାଙ୍କ ବାହାରଣ ପଦର୍ଶନାର୍ଥେ ସ୍ୱୟଂ ଦେବ ଗଣ ଅନାତ୍ରାବସ୍ଥାରେ ନର୍ତ୍ତିକିମଷଲେକେନରେ ଶୂନ୍ୟ ମାର୍ଗରେ ଅବ-ସ୍ଥାନ ପୂର୍ବକ ସହା ଉଚ୍ଚର କରୁଥିଲେ । ବିଜ୍ଞାନ ଦେବ ଅନ୍ତର୍ବର୍ତ୍ତୀ ଜ୍ଞାନଦା ତାହାଙ୍କୁ ଦୃଢବଳନ୍ତୁ ସ୍ପୂତ୍ର, ଜପବିଭଟର୍ମ୍ମିତ୍ର ନବନ-ଗଢଣ ମାଦକୀୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବିଧ୍ୱଂସକ ଭଙ୍ଗରେ ପରିଚା ଏବଳ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ଯେଉ ସନ୍ୟାସୀମାନେ ବାହୁ ସହିଯା ଜଣ ବା ଜଗତକୁ ଏପରି ଚକ୍ଷୁ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି ।”

ନଗେନ୍ଦ୍ରନାଥ ବସୁ ତା ୧୯୧୪ ସା. ୭ଃ ପତ୍ରିକା

ବାପୁଜିଙ୍କ ଅନୁରୋଧ—

ଶେଷ ଜୀବନ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଖରାପ ଥିଲା । ସେ ରାତିରେ ମାତ୍ର ୨/୩ ଘଣ୍ଟା ଶୟନ କରୁଥିଲେ । ଏଥିରେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟହାନି ଘଟିବାରୁ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଶାନ୍ତିନିକେତନର ଅମ୍ର କୁଞ୍ଜରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଆଳାପ କରିବେଳେ ଜଗତର ସ୍ୱାର୍ଥ ଲାଗି ଦ୍ୱିପହରରେ ଅଧ ଘଣ୍ଟାଏ ଶୟନ କରି ତାଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଏହାକୁ ତେବେ ଅସ୍ୱୀକାର ତାଙ୍କ ଉକ୍ତରେ ମୂଳ ମନ ଥିଲା ।

କବିତା ଓ କଙ୍କାଳ—

କଙ୍କାଳ ଦେଖି ଓ ଉତାସ୍ପର୍ଶ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ହିଁ ଏହି ଏକ ଭଣ୍ଡାରୁ କଣ୍ଠସ୍ଥ ଚଳିତ ରହିଥିଲା ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ମୀର୍ ମାକ୍‌ବୁଲ୍ ସେରୱାନୀ—

ପାକିସ୍ତାନୀ ସୈନ୍ୟମାନେ କାଶ୍ମୀରର ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥାନ୍ତି । କେବଳ ରାଜଧାନୀ ଶ୍ରୀନଗର ବାକି ଥାଏ । ଏହି ସମୟରେ ମୀର୍ ମାକ୍‌ବୁଲ୍ ସେରୱାନୀ ନାମକ ଜଣେ ଦେଶ-ଭକ୍ତ କାଶ୍ମୀର ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏକ ଉପାୟ ପାଞ୍ଚିଲେ । ସେ ପାକିସ୍ତାନୀ ବେଶ ଧରି ଆକ୍ରମଣକାରୀଙ୍କ ମନରେ ଧାରଣା କରାଇଦେଲେ ଯେ କାଶ୍ମୀରବାସୀ ମୁସଲମାନ-ମାନେ ପାକିସ୍ତାନ ସପକ୍ଷରେ । ତେଣୁ ଏବେ ଲଢ଼ିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଯେ କୌଣସି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶ୍ରୀନଗର ହାତକୁ ଆସିଯିବ । ଏଣେ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ଧନ ବଳ ସଂଗ୍ରହ କରାଗଲା । ଏ ପ୍ରସ୍ତାବ ପାକିସ୍ତାନୀମାନଙ୍କ ମନକୁ ପାଇଲା । ଇତ୍ୟବସରରେ ଭାରତରୁ ସେମାନଙ୍କ ସେନାବାହିନୀରେ ବାଧା ଆସିଗଲା । ଏ ମଧ୍ୟରେ ଭାରତ ଓ କାଶ୍ମୀରର ଯୋଗ ହେଲା । ଭାରତୀୟ ସୈନ୍ୟମାନେ ଶ୍ରୀନଗର ଅଧିକାର କରି ପାକିସ୍ତାନୀ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟର ଅଧିକାଂଶ ଅଞ୍ଚଳରୁ ହଟାଇଦେଲେ । ଦେଶପ୍ରେମୀ ମୀର୍ ମାକ୍‌ବୁଲ୍‌ଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଫଳ ହେଲା ।

ପାକିସ୍ତାନୀମାନେ କ୍ରୋଧାନ୍ୱିତ ହୋଇ ମୀର୍ ଉପରେ ଅମାନୁଷିକ ଅତ୍ୟାଚାର ଚଳାଇଲେ । ତାଙ୍କୁ ଗଛରେ ବାନ୍ଧି ଦେଇ ସେମାନେ ଲଗାଇ ଦେଲେ । ତାଙ୍କୁ 'ପାକିସ୍ତାନର ଜୟ' ଉଚ୍ଚାରଣ କରିବାକୁ କହିଲେ । ସେ କହିଲେ, "ଜୟ କାଶ୍ମୀରର ଜୟ, ଜୟ ଭାରତ ମାତାର ଜୟ, ଜୟ ଗାନ୍ଧିଜୀ ଜୟ" । ଏହା କହୁଁ କହୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଗଲା । ଧନ୍ୟ ସେହି ମୁସଲମାନ । କାଶ୍ମୀରର ପ୍ରଫେସର୍ ସି. ମୁହମ୍ମଦ (ଯେ ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ) ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶିବାଜୀଙ୍କ ଗର୍ବ—

ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଗ ନିର୍ମାଣରେ ଲକ୍ଷାଧିକ ଶ୍ରମିକ କାମ କରୁ-ଥିବାର ଦେଖି, ଛତ୍ରପତି ଶିବାଜୀଙ୍କ ମନରେ ଗର୍ବ ଜାତ ହେଲା । ସେ ଭାବିନେଲେ ଯେ ତାଙ୍କ ସକାଶେ ଏତେ ଲୋକ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି— ସେ କାମ ନ ଦେଇଥିଲେ ଖାଇବା ବିନା ସେମାନେ ମରିଯିବେ । ଏହି ସମୟରେ ତାଙ୍କର ଗୁରୁ ରାମଦାସ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ଶିବାଜୀଙ୍କ ଗର୍ବ କଥା ଶୁଣି ସେ କହିଲେ, "ଶିବାଜୀ, ଏ ପଥରଟି ଭାଙ୍ଗ ତ ଦେଖି ।" ଶିବାଜୀ ଭାଙ୍ଗି ଦେଲେ ପରେ ତା ଭିତରେ ଥିବା ଜୀବନ୍ତ ଯୋଡ଼ାଏ ବେଙ୍ଗ ଲମ୍ଫ ଦେଉଛନ୍ତି । ରାମଦାସ ପଚାରିଲେ, "ଏହି ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କୁ କିଏ ରକ୍ଷା କରୁଛି ? କେଉଁ ପ୍ରାଣୀ ଅନାହାରରେ ମରିବା ଶୁଣିଛ କି ?" ଶିବାଜୀଙ୍କ ଗର୍ବ ଚୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଗଲା ।

ମହାତ୍ମା ଜନକ—

ରାଜ ଯୋଧପୁର ଜନକ ସ୍ୱଦେଶର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନେତା, ସୁବିଦ୍ୱାନ୍ । ତାଙ୍କର ମାତାପିତା ଅଜ୍ଞାତ । ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଉପଦେଶ କନ୍ୟାପୁତ୍ରଙ୍କୁ ନିଜ ପୁତ୍ର ଭଳି ଦେଇଥିଲେ ।

ମନ୍ଦିର ନଗର—

ଇଟାଲୀ ଦେଶରେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ଭୋଜି ଆୟୋଜନରେ ଫୁଲ ଭୁଲି ଗଲେ ବାଲକ ଜଣେ, ଅସହାୟ ଗରିବ ଦର୍ଶନ କରି ସହରର ପ୍ରବେଶ କଲେ । ତେଣୁ ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାର ପାଖରେ ଏ ନଗର ଜନ, ଓ ଯୁବକ ଚାଲି ପଳାଇଲେ । ସହାୟ ଉଦ୍ୟାନରେ ବେହାଲ ଥିବା ଲୋକ, "ମୁଁ ରାଜା ନେହେଲ ଏହି ନଗରର

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏବେ ସେ ଗଡ଼ର କୀର୍ତ୍ତି ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ପରେ ମୋଗଲ ଅଧିକାର
ରାଜା ହୋଇ ଅଟ୍ଟ ନିର୍ମାଣ କରି ସମସ୍ତ ଶତ୍ରୁଙ୍କ ହାତରୁ ଓଡ଼ିଶାକୁ
ରକ୍ଷା କଲେ ଏବଂ ମୁସଲମାନ ମାନଙ୍କ ସମୟ ନଗର ଲୁଣ୍ଠନରୁ
ରକ୍ଷିତ ହେଲା ।

ବଲୁବୀ କବି ଦୀନକୃଷ୍ଣ—

ରସକଲ୍ଲୋଳକାର କବିବର ଦୀନକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଶାର ତତ୍କାଳୀନ ରଜା ତାଙ୍କର ପ୍ରଶସ୍ତି ଗାଇବାକୁ ଓ ତାଙ୍କ ନାମରେ ଭାବୀ ପୁସ୍ତକ ଲେଖିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ । ଦୀନକୃଷ୍ଣ ନିଜକୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରାଜ-ଅନୁଗ୍ରହ ଲୋଭ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ନ କଲେ । ଏଥିପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦେଶରୁ ବାହାର କରିଦିଆଯାଇ-ଥିଲା । ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି, "କାଣ୍ଡ ଯେ କଟିରେ ମୁର୍ଖଙ୍କୁ ଦୁଃଖ, ଏଥିରୁ ବଡ଼ ମିଥ୍ୟା ନାହିଁ, ଏଥିକି ଦୁଇ ଗ୍ରାସରେ ଭାତ ମାଗିବା ଭଲ ଟେ ।" ଦୀନକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଅଭାବନୀୟ ଓ ନୈତିକ ସାହସ ଜଗତର ଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆଦର୍ଶ ।

ଚୋରର ପରୀକ୍ଷା—

ମାଣ୍ଡବ୍ୟଙ୍କ ଶାସନ ଶ୍ରେଷ୍ଠ କରିବା ପାଇଁ ଗୁରୁ ଗୋବିନ୍ଦ ସିଂହ ଶିଖ ଆଶ୍ରମ ଗଠନ କଲେ । ୫ ଜଣ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବାଛ ଦେବାପାଇଁ ବାଛିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସେ ପ୍ରକାଶ କଲେ ଯେ ଶୁଦ୍ଧାତ୍ମାରେ ଅର୍ପଣ ୫ ଜଣଙ୍କ ଶିରଚ୍ଛେଦ ହେବ । ପ୍ରଥମ ଯେ ଆଗ ଯୁବକକୁ ନେଇ କବାଟ ବନ୍ଦ କଲେ ଓ ଖଣ୍ଡାରେ ରକ୍ତ ଲଗାଇ ଶିଷ୍ୟ ବୃନ୍ଦକୁ ଦେଖାଇଲେ (ଯଥାର୍ଥରେ ଏହା ଏକ ଛାଗର ରକ୍ତ—ଯୁବକଙ୍କୁ ପଛରେ ଲୁଚାଇ ରଖାଯାଇଥିଲେ) । ସେ ପାଞ୍ଚ ଜଣ ଏହି ପରି ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କଲେ—ତାଙ୍କର

Digitized by srujanika@gmail.com

ଅଟୀ - ଗୋଟି ମନ୍ତ୍ରୀ ଉଦ୍‌ବାର । କିନ୍ତୁ ନଇଁକୁ ଶିଖ୍ ଉଠିନଥ ନାହାନ୍ତି । ଐଶ୍ୱର ବାଳ ଦୁର୍ଜୟ ସିଂହ ଛିଲା, ଘୋର ଲଢ଼ୁଥିଲ ଯେ ସେ ଏଥିରେବି ପ୍ରାଣ ଦାନ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ସ୍ୱଦେଶୋଦ୍ଧାର ଶାଣିତ ଖଡ୍ଗ ଉତ୍ତୋଳନ କଲେ । ଗୋଟିଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ଅଥା । ନଡାନ୍ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ସ୍ଥପ ଷ୍ଟିଦ୍ଧି ହୋଇଲ । ବାଳମୂର୍ତ୍ତି ଚୂର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇ ଖଣ୍ଡା ଖସି ପଡ଼ିଲା । ସେ ଅନନ୍ତରେ ଦୁର୍ଜୟ ସିଂହକୁ କୁଣ୍ଡାଇ ଓଦାର କହୁଥିଲ, "ତୁମେ ଦେଖ ଶିଖ୍ ବାଳକର ମୃଗ୍ୟ ସେନାପତି ।" (Cunninghamଙ୍କ Sikhism ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) ।

ବଢ଼େଭ୍ରାତ୍ରୀ ମଙ୍ଗଳସିଂହ—

ମଙ୍ଗଳସିଂହ ଶାସ୍ତ୍ରେ ସିପାହୀ ଉଦ୍ଭୋଦ୍ଧ ପ୍ରଥମ ସମୟରେ । ୧୮ ବୁଲନ୍ଦ ସେନାଗଣରେ ସୈନ୍ୟ ହସ୍ତଭେଦନକୁ ହତ୍ୟା କଲେ, କଳାପାନୀ ନାଗ୍ରାକୁ ପଥ ଗଣ୍ଡଗୋଳରେ ପ୍ରାଣ କଲେ । ଝଙ୍ଗପୁର ଦଳ ସାଥରେ ତୋଳା ନାଲ୍ ହାତ ହଜାର ଜଳର ସେ ସିପାହୀମାନଙ୍କୁ ସ୍ମୃତ ଲାଗି ଜୟଦ୍ରଥ ଲାଗିବାକୁ କହିଲେ । ଇଂରେଜ ସେନାପତି ସୈନ୍ୟଦଳ ଗୋରସିଂହାଦ୍ଧାର ପରେ ତାଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କରିବାକୁ ଅଗ୍ନିଦ୍ଧା ଦେଇ ଅଜ୍ଞାଏ ଉପାଧିଣ ହସ୍ତରୁ ନିଜକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ଲାଗି ନାଜ ଉଦ୍ଧର ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗୁଳି ମାରିଲେ । ଏହା ୧୮୫୭ର ଘଟଣା ।

ବୀର ଜନନୀ—

ବାସୁଦେବ ଟଙ୍କ ମଣିକର୍ଣ୍ଣିକା ନାମ୍ନୀ, ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର ଜଣ୍ମୁ ହିନ୍ଦୁ ମୁସଲମାନ ଯୁଦ୍ଧରେ ସମ୍ମୁଖ ଉଷ୍ଣ ସମ୍ମାନ ଯାଇ ଦେଖ ପଡ଼ୁଥିଲ, ପୁତ୍ର, ତୁ ଖଡ଼ିମ୍ବ ବନ୍ଦୀ, କିଏବି ଦେବାର ନ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରତାପ ମୃତ୍ୟୁ ତୁଲ୍ୟ ହେଉଥିବ । ସେହି ପୁତ୍ରର ଶୌର୍ଯ୍ୟ ବୀର୍ଯ୍ୟ ଜାଣି ତାଙ୍କୁ 'ମୋର ପୁତ୍ର' ବୋଲି କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କରିବ ।" (ମହାଭାରତ ଦ୍ରୋଣପର୍ବ) ।

ଶ୍ରମର ଗୌରବ—

ଗଜପତି କପିଳେନ୍ଦ୍ର ଦେବ ରାଜକୁମାରଙ୍କ ପ୍ରକୃତି ପରୀକ୍ଷା ଦର୍ଶନକୁ ଗଲାବେଳେ ପୁଷ୍ପ ଦେଇଥିଲେ ଉଦ୍ୟାନ ଜଗି ପଡ଼ଲା । ରାଜକୁମାରମାନେ ଫୁଲଗଛମାନଙ୍କ ମୂଳକୁ ବୁଝୁଥିଲେ । ଜଣେ ହଠାତ୍ ଆଣି ରାଜାଙ୍କ ହାତରେ ଦେବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରିଲା । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ କେବଳ ମାଟି ଲଗା ଅଶୁଦ୍ଧ ନ କରି ପିତାଙ୍କ ହସ୍ତରେ ଜଳପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଣି ଦେଇଥିଲେ । ଶ୍ରମ ପାଇଁ ଏ ଅସ୍ଥାନ ଦେଖିକରି କପ ଲେଖେ ଅନୁଜଙ୍କ ରାଜସିଂହାସନ ଅଭିଷେକ କରାଇଲେ ।

ଶତ୍ରୁର ଭକ୍ତି—

ଅଳ୍ପଦୀପ ରଣଜିତ୍ସିଂହ ଗାଡ଼ିରେ ଯାଉଥିଲେ ବାଟରେ ଅନେକ ଶତ୍ରୁ ଗଛର ଡାଳକୁ ଫାଙ୍କି ଦେଇ ବାଗରେ ଅକସ୍ମାତ୍ କରାଇବାକୁ ମୂଳରୁ ପଥରଟିକୁ ଭୁଲକୁ ଫେରିଥିଲେ । ସିପାହୀମାନେ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଦାନ ଦେଇ ତାଙ୍କୁ ଘଣ୍ଟ ଓ ମଧୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ । ବୃକ୍ଷ ଜୀବନକୁ କଲ୍ୟାଣ କଲେ ।

"ଛାୟାଂ ପ୍ରୀତିକରଂ ଦେଶଂ ମାତଙ୍ଗ'ସ୍ତ୍ୟଥାପ୍ୟେନ୍
ଦୀର୍ଘାଃ ଫଳାଃ ଏବେ ଯତଦ୍ୱାର ଫଳପିଣ୍ଡାଃ
ଅନେକାପ୍ତୁ ଧନିକେ ବୃକ୍ଷେ ସନ୍ତୋ ଆମ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତା
ଜନକାପ୍ତୁ ଏବ ଶେଷଜନ୍ମ ମାତେଚ ପିତୃଷି ସ୍ଥିତା ।"

ଶାର୍ଙ୍ଗ ପଦ୍ଧତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ନୃପଙ୍କର ଏ ବାଣୀ ଶୁଣି କଣିକଡ୍ମ୍ବ 'ବୁଦ୍ଧଂ ଶରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି, ଧର୍ମଂ ଶରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି' କହୁ ତାଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ଲୋଟିଗଲେ । ସେମାନେ ହେଲେ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଶିଷ୍ୟ ।

ପୁରସ୍କାର—

ସ୍ୱଦେଶ ଭ୍ରମଣ ଶେଷ କଲା ପରେ ଚୀନ୍ ପରିବ୍ରାଜକ ହୁଏନ୍ସାଂ ଯେତେବେଳେ ବିଦାୟ ମାଗିଲେ, ସେତେବେଳେ ହର୍ଷବର୍ଦ୍ଧନ ଆଦି ଭାରତୀୟ ରାଜା ତାଙ୍କୁ ହସ୍ତୀ ଅଶ୍ୱ ହୀରା ନୀଳ ମଣି ମାଣିକ୍ୟାଦି ଉପହାର ଦେଉଥିଲେ । ହୁଏନ୍ସାଂ କହିଲେ, "ଆପଣମାନଙ୍କ ସ୍ନେହ ମୋର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସମ୍ପଦ । ଧନ ମୋତେ ଶାନ୍ତି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ବରଂ ପଥରେ ମୋର ବିପଦର କାରଣ ହେବ । ମୋତେ କିଛି ବୌଦ୍ଧ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓ ଗୋଟିଏ ବୌଦ୍ଧ ମୂର୍ତ୍ତି ଦିଅନ୍ତୁ । ଚୀନ୍ର କୌଣସି ନିର୍ଜନ କନ୍ଦରରେ ବସି ମୁଁ ମୋର ଶାନ୍ତିର ସଂସାର ଗଢ଼ିବି ।"

ରକ୍ତ ଦଣ୍ଡ—

ପାଟଳି ନଗରରେ ଜଣେ ସନ୍ୟାସୀ ଉପଗୁପ୍ତ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ଥିଲାବେଳେ କଳିଙ୍ଗବିଜୟୀ ଦୁର୍ଦ୍ଧର୍ଷ ଚଣ୍ଡାଶୋକ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, "ସନ୍ୟାସୀ, ତୁମର କଣ ଦରକାର ? ମୁଁ ଭାରତ ସମ୍ରାଟ; ତୁମେ ଯାହା ମାଗିବ, ତା ଦେଇ ପାରିବି ।" ସନ୍ୟାସୀ ନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲେ, "ମହାରାଜ, ମୋର ସମ୍ପତ୍ତିମାନ କିଛି ଦରକାର ନାହିଁ । ଯଦି ଦେବାକୁ ଅବଶ୍ୟ ହୁଏ, ମୁଁ ପାତ୍ର ଝର୍ଣ୍ଣକଠାରୁ ପାଣି ଆଣିଛି ।" ଏବେ ଚଣ୍ଡାଶୋକ ତୀବ୍ର ଛଳରେ ଉପଗୁପ୍ତଙ୍କ ଉପର ଆକ୍ଷେପ କରୁ କରୁ ଗୋଟିଏ ଅନାଥ ବାଳକ ଦେଖିଲେ ଖାଲି, ରକ୍ତାକ୍ତ ବାଳକଟି ...

ଜ୍ୟୋସେଫଙ୍କ ନିକଟରେ ସମ୍ମୁଖରେ ଏବଂ ପୁଣି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତମତେ ତାଙ୍କୁ ଏକ ନୂତନ ଗଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଦକ୍ଷ ଅନ୍ତର୍ଯାମୀ ଯେ ପରେ ଭାଇମାନେ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଆପଦା କରି ଜାଣି ନିଜ ଦେଶ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଅନ୍ନାଭ ରକ୍ଷା ଲାଗି ସେଠାକୁ ଆସିଥିଲେ । ଜ୍ୟୋସେଫ ଏହି ଅନୁରୋଧକୁ ଅତି ସାମାନ୍ୟ ମନେ କରି ଭାଇମାନଙ୍କୁ ନିଜେ ଗଣ୍ଡ ଦେବେ ବୋଲି ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ହେଲେ । ଯାହା, ସେ କେବେ ଭା କୌଣସି ଲୋକ ଏହି ଗଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେ ନାହିଁ । ଜ୍ୟୋସେଫ ନିଜ ହାତରେ ଅପାର ଜ୍ଞାନୀଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଉଅଛନ୍ତି ଉପଯୁକ୍ତ କହୁଥିଲେ, "ରାଜନ ସେମାନେ ପୁଣି, ଏହାର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅପେକ୍ଷା ନାହିଁ ।" ଜ୍ୟୋସେଫ ଶ୍ରୀପୁଣ୍ୟ ଉତ୍ତର କହୁଥିଲେ, "ମୋ ଦେଶର ସମସ୍ତ ଶିଶୁ ... ... ଲାଗି ବାଧ୍ୟ ରହିବ ।" ସେହିଦିନଠାରୁ ଜ୍ୟୋସେଫ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ହେଲେ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ତର ଉଦାହାନ୍—

ସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ।

ପ୍ରକାଶକ—ଶ୍ରୀ ... ମୋହାନ୍ତୀ ମିଶ୍ର, ଏମ୍. ଏ., ... କଟକ,
ମୂଲ୍ୟ—୧୦ ...

Digitized by srujanika@gmail.com